

А - Дозвола за усогласување со оперативен план

**АД Електрани на Северна Македонија, Скопје – Подружница
РЕК Битола**

**Новачки пат Новаци
с. Новаци, 7000 Битола
Р. Северна Македонија**

Број на дозвола:

Содржина

А - Дозвола за усогласување со оперативен план	0
Содржина	1
Речник на користени поими.....	3
Вовед.....	7
Крај на воведниот дел	14
Дозвола	15
1 Инсталацијата за која се издава дозволата.....	16
1.1 Операторот е овластен да изведува активности и/или поврзани активности наведени во Табела 1.1.1.	16
1.2 Активностите овластени во условот 1.1 ќе се одвиваат само во рамките на локацијата на инсталацијата со утврдени координати прикажани во табелата 1.1.2.....	16
1.3 Активностите овластени во условот 1.1, како и емисиите, ќе бидат управувани, контролирани и одржувани на начин како што ќе биде препишано во Дозволата. Сите програми кои треба да се извршат ќе постанат дел од оваа Дозвола.	18
1.4 Без претходно известување, односно без писмена согласност од Надлежниот Орган, ќе нема промена на активностите, или на дел од активностите, опремата, како ни нивна реконструкција што би резултирало, или постои сомнеж да резултира материјална промена или зголемување на: 18	
2 Работа на инсталацијата	19
2.1 Техники на управување и контрола	19
2.2 Сировини (вклучувајќи и вода)	22
2.3 Техники на работа.....	23
2.4 Заштита на почвата и подземните води	24
2.5 Управување со отпад.....	26
2.6 Преработка, одлагање и депонирање на отпад.....	27
2.7 Енергетска ефикасност	27
2.8 Спречување и контрола на несакани дејствија	28
2.8.2 28	
2.10 Мониторинг	29
2.11 Престанок на работа	31
2.13 Инсталации со повеќе Оператори	32
3 Документација	33
4 Редовни извештаи	35
5 Известувања	37
5.2 Операторот треба да достави писмена потврда до Надлежниот орган за било кое известување од условот 5.1 согласно Распоредот 1 од оваа Дозвола, преку испраќање на податоци наведени во Делот А од Распоредот 1 од оваа дозвола во рок од 24 часа од ова известување. Операторот ќе испрати подетални податоци наведени во Делот Б од тој Распоред, што е можно побрзо.37	
5.3 Операторот ќе даде писмено известување што е можно побрзо, за секое од следниве:.....	37
5.4 Операторот ќе даде писмено известување во рок од 14 дена пред нивното појавување, за следниве работи:	37

6	Емисии.....	39
6.1	Емисии во воздух.....	39
6.5	Емисии во канализација	47
6.6	Емисии на топлина.....	47
6.7	Емисии на бучава и вибрации	47
6.8	Емисии на отпад	47
7	Услови различни од нормални работни услови, како што е стартувањето, исклучувањето и моменталните запирања на работењето	49
8	Услови надвор од локацијата.....	50
9	Оперативен план.....	51
9.1	Операторот ќе ги спроведе договорените мерки наведени во Табела 9.1.1, заклучно со датумот наведен во таа табела и ќе испрати писмено известување до Надлежниот орган за датумот кога било комплетирана секоја мерка, во рок од 14 дена од завршувањето на секоја од тие мерки. 51	
10	Договор за промени во пишана форма	70
10.1	Кога својството “или како што е друго договорено напишено” се користи во услов од дозволата, операторот ќе бара таков договор на следниот начин:.....	70
10.2	Секоја промена предложена според условот 10.1.1 и договорена писмено со Надлежниот орган, може да се имплементира само откако операторот му даде на Надлежниот орган претходно писмено известување за датата на имплементација на промената. Почнувајќи од тој датум, операторот ќе ја управува инсталацијата согласно таа промена и за секој релевантен документ што се однесува на тоа, дозволата ќе мора да се дополнува.	70
	Додаток 1	71
	Додаток 2	72
	Додаток 3	75
	Додаток 4.....	84
	Додаток 5.....	85

Речник на користени поими

Аеросол	Суспензија на цврсти и течни честички во гасен медиум.
Атмосферска вода	Дождовна вода што дотекува од покриви и места каде што не се одвиваат процесите
Барање	Барањето поднесено од страна на Операторот за оваа Дозвола
Би-годишно	Цел или дел од шест последователни месеци
БПК₅	Биолошка потрошувачка на кислород за 5 дена
ВОЈ	Вкупен Органски Јаглерод
ГИЖ	Годишен извештај за животна средина
Годишно	Приближно во интервали на 12 месеци Период или дел од период од 12 последователни месеци
Градежен отпад и отпад од рушење	Отпад што потекнува од градење, реновирање и рушење: глава 17 од националниот каталог на отпади или како што е договорено на друг начин.
Гранични вредности на емисија	Оние гранични вредности на емисија кои се дадени во Поглавје 6 од оваа Дозвола
Граница за масен проток	Гранична вредност на емисија која е изразена како максимална маса на една супстација што може да биде емитирана во единица време.
ГХ/МС	Гасна хроматографија / Масена спектрометрија
dBA	Децибели
Двегодишно/ биенално	Еднаш на секои две години
Ден	Секој период од 24 часа
Дневно	За време на сите денови од работата на инсталацијата и во случај на емисии, кога емисиите се одвиваат; со најмалку едно мерење во било кој еден ден.
Дневно време	Периодот од 08.00 до 22.00 (сите промени треба да се одразат на дефиницијата за ноќно време).
Договор	Писмен договор

Документација	Секој извештај, запис, податок, слика, предлог, интерпретација или друг документ во пишана или електронска форма кој се бара со оваа Дозвола.
Еколошка штета	Согласно дефиницијата за еколошка штета во член 5 точка 51 од Законот за животна средина
ЕС	Електро-спроводливост ($\mu\text{C}/\text{cm}$)
ЕФТ	Еквивалентен Фактор на Токсичност
Индустриски не опасен отпад	Согласно дефиницијата за индустриски неопасен отпад” во член 6 од Законот за управување со отпад: Индустриски неопасен отпад е отпадот што се создава при производствените процеси во индустријата и не содржи опасни карактеристики, а според својствата, составот и количеството се разликува од комуналниот отпад.
Инсталација	Согласно дефиницијата за инсталација од член 5 точка 35 од Законот за животна средина: - во однос на интегрираните еколошки дозволи, е неподвижна техничка единица каде што се вршат една или повеќе пропишани активности и активности кои се непосредно поврзани со нив, а кои би можеле да имаат ефект врз емисиите и врз загадувањето; - во однос на спречувањето и контролата на хавариите со учество на опасни супстанции, инсталација е техничка единица во рамките на еден систем во кој се произведуваат, употребуваат, складираат или се ракува со опасни супстанции. Таа ја вклучува целокупната опрема, објектите, цевководите, машините, алатките, приватните железнички споредни колосеци, станиците за истовар кои ја опслужуваат инсталацијата, складовите или сличните градби, потребни за работа на инсталацијата.
ИСКЗ	Интегрирано спречување и контрола на загадувањето
Инцидент	(а) итен случај; (б) секоја емисија што не е во согласност со условите од оваа Дозвола; (в) секое ниво, дадено во ова Дозвола, а е достигнато или надминато, и (г) секоја индикација дека загадување на животната средина се случило или може да се случи.
К	Келвин (единица мерка за температура)
Капацитет/ опрема за задржување Квартално	Опрема наменета за задржување на евентуално истечен материјал. Цел или дел од период од три последователни месеци, почнувајќи од првиот ден на Јануари, Април, Јули или Октомври.
кРа	Кило Паскали

Leq	Еквивалентно континуирано ниво на звук
Локација чувствителна на бучава (ЛЧБ)	Секоја населена куќа, хотел или хостел, болници, училишта, верски објекти, или било други места и објекти за кои е потребно отсуство на бучава со нивоа кои предизвикуваат непријатност.
Македонски каталог на отпад / Листа на видови отпади (ЛВО)	Листа на видови отпади, Службен весник бр.100/05
Месечно	Минимум 12 пати во текот на една година, приближно во месечни интервали
МЖСПП	Министерство за животна средина и просторно планирање
Надлежен орган	Орган надлежен за издавање на ИСКЗ дозволи (МЖСПП)
НДТ	Најдобри Достапни Техники
Неделно	За време на сите недели од работата на инсталацијата и во случај на емисии, кога има емисија; со минимум едно мерење во било која недела
Ноќно време	Од 22.00 до 08.00 часот (сите промени треба да се одразат на дефиницијата за дневно време)
Одржување	Чување во добра состојба, вклучувајќи и редовна инспекција, сервисирање, калибрација и поправки доколку се потребни, со цел адекватно да се извршува функцијата
Оператор	Согласно дефиницијата за „Оператор“ од член 5 точка 40 од Законот за животна средина: - секое правно или физичко лице кое врши професионална активност, или врши активности преку инсталацијата и/или ја контролира, или лице на кое му се доверени или делегирани овластувања за донесување економски одлуки во однос на активностата или техничкото работење, вклучувајќи го и носителот на Дозволата или овластување за таквата активност, односно лицето кое е задолжено да регистрира или алармира за активностата.
Праг за масен проток	Количина на масен проток, над која се применува ограничување со МДК
ПРЕО	Проценка на ризикот од еколошка одговорност
Прилог	Секое повикување на Прилог од оваа Дозвола се однесува на прилозите поднесени како дел од оваа Дозвола
Примерок	Доколку контекстот на оваа Дозвола не кажува нешто спротивно, примерокот ќе вклучи мерење со електронски инструменти

ПСОВ	Пречистителна Станица за Отпадни Води
ПУЖС	Програма за Управување со Животната Средина
ПУР	План за Управување со Ризици
ПУРЗ	План за Управување со Ризикот по Затворање
Работни часови	Часови/време во кое инсталацијата има Дозвола/е овластена да работи
РИПЗМ	Регистер на Испуштање и Пренесување на Загадувачки Материи
РК	Растворен кислород
Санитарен/ комунален ефлуент	Отпадни води од тоалетите, местата за миење и кантината во инсталацијата
СИСП/ИРС	Спектроскопија со Индуктивно Спрегната Плазма
Слика	Секое повикување на слика или број на слика значи слика или број на слика содржани во барањето, освен ако не е на друг начин договорено
Соодветно осветлување	20 лукса, мерено на ниво на почва
Стандардна Метода	Национална, европска или интернационално признаена процедура (пр. EN, ISO, CEN, BS или еквивалентно).
Течен отпад	Било кој отпад во течна форма и што содржи помалку од 2% сува материја.
Тешки метали	Тешки метали се група на елементи меѓу бакар и бизмут во периодниот систем на елементи - со специфична густина поголема од 4.0 g/cm ³
ХПК	Хемиска потрошувачка на кислород
CEN	Comité Européen De Normalisation - Европска Комисија за стандардизација
Часови за прифаќање на отпад	Часови во кои на инсталацијата и е дозволено да прифаќа отпад

Вовед

Овие воведни белешки не се дел од дозволата

Следната Дозвола е издадена согласно Законот за животна средина (Службен весник на РМ бр. 53/05, 81/05, 24/07, 159/08, 83/09, 48/2010, 51/2011, 123/2012 и 93/2013, 42/14, 44/15, 129,15, 192,15, 39/16, 28/18, 65/18, 99/18 и 89/22) за работа на инсталација што извршува една или повеќе активности наведени во Уредбата на Владата за определување на активностите на инсталациите за кои се издава интегрирана еколошка Дозвола односно Дозвола за усогласување со оперативен план и временски Додаток за поднесување на барање за усогласување со оперативен план (Службен весник на РМ, бр. 89/2005), до одобреното ниво во Дозволата.

Краток опис на инсталацијата регулирана со оваа дозвола

Рударско Енергетскиот Комбинат (РЕК) Битола се наоѓа во јужниот дел на Република Северна Македонија, во Пелагониската рамнина, на околу 12 км источно од градот Битола, меѓу селата Суводол, Паралево, Врањевци, Билјаник, Новаци и Агларци, со површина:

- Термоелектрана = 846,453 m²
- Рудник Суводол = 26.880,893 m²
- Рудник Брод-Гнеотино = 9.612.654 m²
- Депонија за пепел = 1.107,163 m²

Основната дејност на инсталацијата е производство на електрична енергија составена од Термоелектрана Битола I, II и III (три блока) со влезна топлинска моќ на секој од 659 MW_{th}, односно вкупно инсталирана моќ од 1,977MW_{th}, и обезбедува просечно годишно производство од 3.5 мил. MWh електрична енергија. Истотака, во РЕК Битола се извршува и ископ на јаглен од рудниците Суводол и Брод-Гнеотино и депонирање на отпадната пепел и згура во Депонија.

Комбинатот преставува примарна инсталација за производство на електрична енергија во Р. Северна Македонија. Со три котли и циркуларчки генератори на пареа произведува околу 80% од вкупната побарувачка на енергија во земјата.

Горивото кое се користи во инсталацијата е претежно локален лигнит, а истотака во помала мера се користи и мазут за стартување и поддршка на пламенот.

Блоковите 1 и 2 беа ставени во функција во 1984 година, додека блок 3 во 1988 година.

Во согласност со законските обврски на Република Северна Македонија што се однесуваат на ограничување на емисиите на гасови од големи постројки, АД ЕСМ односно подружница РЕК „Битола“ изработи Физибилити студија за десулфуризација на издувните гасови со примена на влажна постапка, и преставува оптимално решение и најсоодветна за постојниот технолошки процес и опремата што ја поседува ТЕ „Битола“.

Дизајнот на ФДГ Постројката за десулфуризација на издувните гасови е врз основа на принципот на највисока можна интеграција на верификувана опрема и решенија кои ги исполнуваат сите услови во врска со заштитата на животната средина како и согласно Директивата за Индустриски Емисии 2010/75/EU.

ИСКЗ Активности опфатени во дозволата:

ИСКЗ Активност (1.1, Прилог 1) - Производство на електрична енергија (Термоелектрана)

Турбинскиот ефект - 3 x 233,3 MW; Номинален топлински влез - 3 x 659 MW; Годишно производство на електрична енергија - 3,5 мил. MWh; Прекинувањата за одржување по блок е 45 дена.

Термоелектраната се состои од:

- Три генератори на пареа, секој со номинално производство на прегреана пареа од 700 t/h (140 bar, 545°C)
- Три турбини за парна кондензација, секоја со номинален капацитет од 233,3 MW
- Девет трансформатори од 25 до 250 MVA
- Далекуводи за пренос на електрична енергија од 110 и 400 kV за поврзување со електроенергетскиот систем
- Три електростатички филтри за прашина од чадните гасови
- Еден заеднички оџак за Блоквите 1 и 2, и еден оџак за Блок 3
- Две пумпни станици за вода за ладење со цевководи
- Три кули за ладење со природна вентилација
- Станица за Хемиска подготовка на вода (220 м³/h)
- Електролизна станица за производство на водород (H₂)
- Пумпна станица за сива вода од Црна Река
- Станица за мазут
- Стартна котлара
- Два системи за снабдување со јаглен со ленти за ротокопачи
- Три системи за отстранување на внатрешната пневматска пепел со простор за складирање на пепел и згура
- Три системи за надворешен транспорт на пепел и згура
- Други помошни постројки, вклучувајќи заштита од пожари, дизел агрегати, кранови, лифтови
- Депонија на јаглен со капацитет од околу 560,000 т/год

ИСКЗ Активност (5.6, Прилог 1) – Инсталации за управување со отпад од рудници

Рударските активности се изведуваат во два рудници на отворени копови на лигнит

- Суводол
- Брод Гнеотино

Површински коп Суводол се наоѓа 15 km источно од Битола, со проектиран годишен капацитет од 6.5 x 10⁶ t јаглен. Источака, Рудникот Брод-Гнеотино е површински коп со проектиран капацитет од 2.000.000 тони/годишно, производство на јаглен. Лежиштето на јаглен Брод-Гнеотино се наоѓа јужно од лежиштето Суводол, на оддалеченост од 10 km, односно меѓу селата Брод и Гнеотино и реката Црна, на надморска висина од 570 - 650 метри.

Технолошкиот процес на експлоатација на лежиштата се состои од:

- Копање и товарење на јаловината и јагленот со роторни багери (Б),
- Транспорт на јаловината и јагленот со гумени транспортни ленти (Т),
- Одлагање на јаловината со одлагачи (О),

Транспортот на јаглен од ПК Брод-Гнеотино до предајното место во рудникот Суводол, се врши со систем на транспортни ленти (ГТС) во должина од околу 10 km.

ИСКЗ Активност (5.4, Прилог 1) – Депонии со влез за над 10 t/ден или депонии чиј што вкупен капацитет надминува 25000 t, со исклучок на депонии за инертен отпад

Одлагањето на пепелта и згурата се депонира на локацијата.

Други интегрирани дозволи поврзани со оваа инсталација		
Сопственик на дозволата	Број на дозвола	Дата на издавање
Нема	/	/

Заменети дозволи/Согласности/Овластувања поврзани со оваа инсталација		
Сопственик	Референтен број	Дата на издавање
Нема	/	/

Комуникација

Доколку сакате да контактирате со Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина (во понатамошниот текст Надлежниот орган) во врска со оваа дозвола, ве молиме наведете го Бројот на дозволата.

Доверливост

Дозволата го обврзува Операторот да доставува податоци до Надлежниот орган. Надлежниот орган ќе ги стави податоците во јавните регистри, согласно потребите на Законот за животна средина. Доколку Операторот смета дека било кои од обезбедените податоци се деловно доверливи, може да се обрати до Надлежниот орган да ги из земе истите од регистарот, согласно Законот за животна средина. За да и овозможи на Надлежниот орган да определи дали податоците се деловно доверливи, Операторот треба истите јасно да ги дефинира и да наведе јасни и прецизни причини поради кои бара изземање. Операторот може да наведе кои документи или делови од нив ги смета за деловно или индустриски доверливи, согласно Законот за животна средина, чл.55 ст. 2, точка 4. Операторот ќе ја наведе причината поради која Надлежниот орган треба да одобри доверливост. Податоците и причината за доверливост треба да бидат приложени кон барањето за интегрирана еколошка дозвола во посебен плик.

Промени во дозволата

Оваа дозвола може да се менува во согласност со Законот за животна средина.

Предавање на дозволата при престанок на работа на инсталацијата

При делумен или целосен престанок со работа на инсталацијата, Операторот го известува органот. Со цел барањето да биде успешно, операторот мора да му покаже на Надлежниот орган, согласно член 120 ст. 3 од Законот за животна средина, дека не постои ризик од загадување и дека не се потребни понатамошни чекори за враќање на местото во задоволителна состојба.

Пренос на дозволата

Пред да биде извршен целосен или делумен пренос на дозволата на друго лице, треба да се изготви заедничко барање за пренос на дозволата од страна на постоечкиот и предложениот сопственик, согласно член 118 од Законот за животна средина. Доколку дозволата овластува изведување на посебни активности од областа на управувањето со отпад, тогаш е потребно да се приложи уверение за положен стручен испит за управување со отпад за лицето задолжено за таа активност.

АД Електрани на Северна Македонија, Скопје – Подружница РЕК Битола

А-Дозвола за усогласување со оперативен план - Закон за животна средина

Преглед на барани и доставени документи

Предмет	Датум	Коментар
Барање за добивање А-дозвола за усогласување со оперативен план (Арх. бр. 11-6691/1)	20.11.2007	

Заклучок (Арх. бр 11-4697/1)	27.04.2010	Барање за дополнување на недостатоци по однос на комплетноста на барањето
Нова Одлука за имплементација на <i>LCP</i> Директивата (Арх. бр. 02-10543/1)	11.11.2013	
Достава на дополнет Оперативен план за АД ЕЛЕМ- Скопје Подружница РЕК Битола (Арх. бр. 11-11347/3)	17.12.2013	
Достава на надополнување кон Барањето за добивање на А- ДУОП за Рудник Брод-Гнеотино и Рудник Суводол (Арх. бр. 11-2710/1)	03.03.2014	
Барање за издавање на А- ДУОП согласно новата Одлука на Министерскиот Советна Енергетската Заедница (Арх. бр. 11-3228/1)	13.05.2014	
Дополнување на Барањето (Арх.бр 11-1121/1)	09.02.2018	Дополнет Оперативен план
Доставување на дополнет Оперативен План како составен дел од барањето за издавање на А-ДУОП за АД ЕЛЕМ Скопје- Подружница РЕК Битола (Арх. бр. 11-6953/1)	28.12.2018	
Одлука за отпочнување на постапката за преговори за добивање на А-ДУОП и формирање на тим за преговори (Арх. бр. 11-250/1)	15.01.2019	
Покана за состанок за отпочнување на преговори за добивање на А-ДУОП (Арх. бр. 11-995/1)	14.02.2019	
Записник од прв состанок на тимот за преговори за добивање на А-ДУОП за АД Електрани на Македонија- Подружница РЕК-Битола (Арх. бр. 11-2079/1)	03.04.2019	
Записник од втор состанок на тимот за преговори за добивање на А-ДУОП за АД Електрани на Македонија- Подружница РЕК-Битола (Арх. бр. 11-2079/1)	03.04.2019	

Записник од трет состанок на тимот за преговори за добивање на А-ДУОП за АД Електрани на Северна Македонија-Подружница РЕК-Битола (Арх. бр. 11-2079/1)	03.04.2019	
Записник од четврт состанок на тимот за преговори за добивање на А-ДУОП за АД Електрани на Македонија-Подружница РЕК-Битола (Арх. бр. 11-2079/1)	03.04.2019	
Заклучок (Арх. бр. 11-250/2)	19.07.2019	Барање за доставување на податоци од страна на АД Електрани на Северна Македонија-Подружница РЕК-Битола согласно задожената произлезени од состаноците на преговарачкиот тим.
Достава на дополнителни податоци, врска Закучок бр. 11-250/2 од 19.07.2019 (Арх. бр. 11-250/3)	09.08.2019	
Објава на Нацрт-А-ДУОП за РЕК Битола Бр. 11-6952/1	24.12.2019	
Оглас за Јавна расправа за Нацрт-А-ДУОП за РЕК Битола (Арх. бр. 11-6952/2)	24.12.2019	
Записник од одржана јавна расправа (Арх.бр. 02-606/1)	27.01.2020	Јавната расправа се одржа на 10.01.2020, во просториите на Општина Новаци.
Службен Весник бр. 89/2022 Закон за изменување и дополнување на законот за животна средина. (Член 30)	Објавено 11.04.2022	Со цел на хармонизација на датумите за усогласување предложени во <i>NERP</i> , со Законот за животна средина, се пристапи кон измена на истата.
Покана за состанок (понатамошната комуникација е продолжена преку е-маил)	05.06.2022	Состанокот е одржан на 13.05.2022, тема измените на Законот и потребарта за ажурирање на роковите од оперативниот план.

Последна е-маил комуникација.	02.12.2022	Во последната емаил комуникација, Операторот се согласува со сите услови во дозволата.
Дозвола Бр.	Одлучено	
Лице кое ја води постапката	Besa Tateshi	Потпис:
Раководител на Одделението за ИСКЗ	Besa Tateshi	Потпис:
Раководител на Сектор за ИЗУР	Nazim Aliti	Потпис:
Управа за животна средина/Drejtoria për mjedis jetësor	Hisen Xhemali, Директор/Drejtor	Потпис:

Крај на воведниот дел

Дозвола

Закон за животна средина

Дозвола

Број на дозвола:

Надлежниот Орган за животна средина во рамките на својата надлежност во согласност со член 95 од Законот за животна средина (Службен весник на РМ бр. 53/05, 81/05, 24/07, 159/08, 83/09, 48/2010, 51/2011, 123/2012 и 93/2013, 42/14, 44/15, 129,15, 192,15, 39/16, 28/18, 65/18, 99/18 и 89/22), го овластува

АД Електрани на Северна Македонија, Скопје – Подружница РЕК Битола, Новаци

со регистрирано седиште на:

**Новачки пат Новаци
с. Новаци, Битола 7211
Р. Серна Македонија**

Број на регистрација на компанијата: 6023754/6

да раководи со Инсталацијата:

**АД Електрани на Северна Македонија, Скопје – Подружница РЕК Битола, Новаци
Новачки пат Новаци
с. Новаци, Битола 7211
Република Северна Македонија**

во рамките на дозволата и условите во неа.

Потпис:

**МИНИСТЕР
Naser Nuredini**

Датум:

Услови

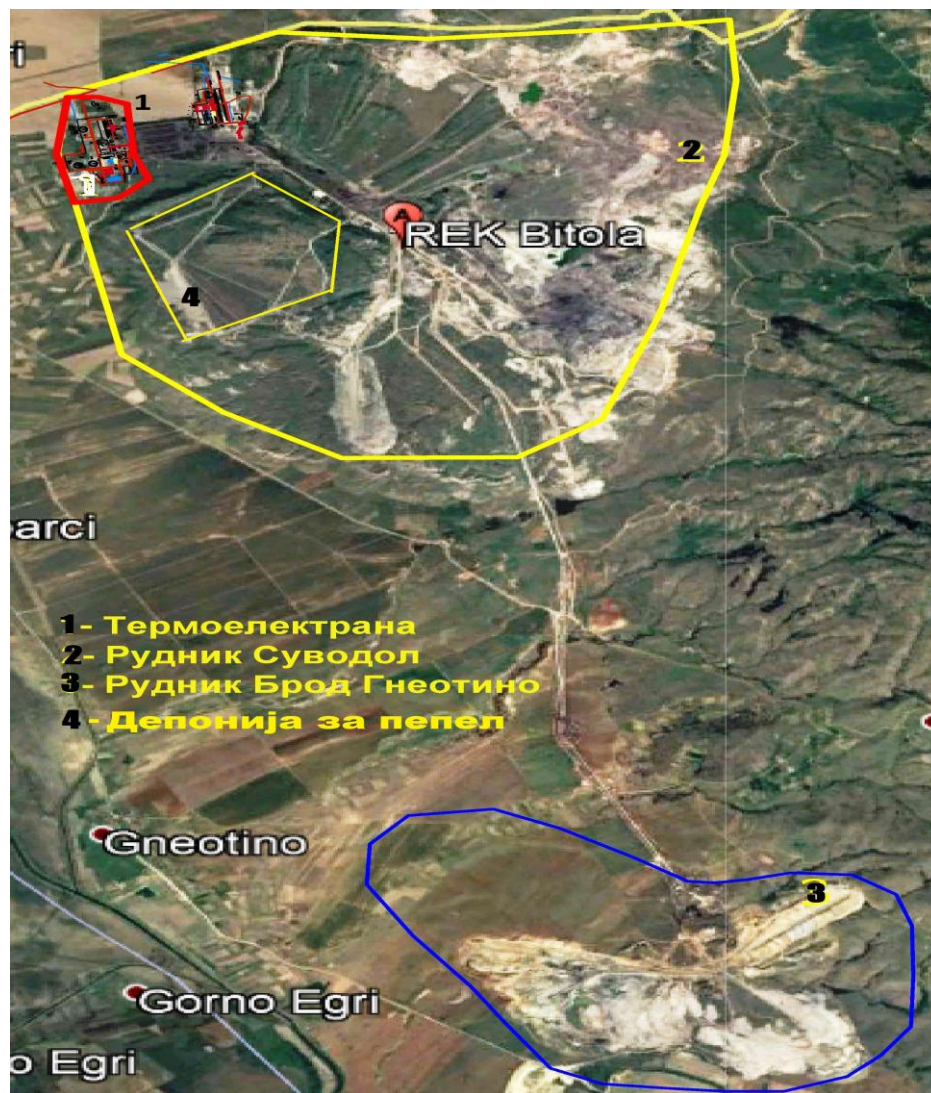
1 Инсталацијата за која се издава дозволата

- 1.1 Операторот е овластен да изведува активности и/или поврзани активности наведени во Табела 1.1.1.

Табела 1.1.1 Основни активности		
Активност од Анекс 1 од Уредбата за определување на инсталациите за кои се издава интегрирана еколошка Дозвола со временски Додаток за поднесување оперативни планови	Опис на наведените активности	Капацитет на наведените активности
Точка 1.1: Согорувачки инсталации со номинален топлински влез поголем од 50 MW	Согорување на гориво во 3 блокови со вкупен номинален термички влез од ≥ 50 MW за производство на пареа и генерирање на електрична енергија со 3 парни турбини. Гориво: првенствено лигнит, исто така и мазут (во помала мера, за стартување и поддршка на пламенот).	Номинален внес на топлина по блок: 659 MW; Вкупен номинален термички влез: 1.977 MW; Номинална снага по турбина: 233,3 MW Просечно годишно производство на електрична енергија: 3.5 милиони MWh (2013-2017год)
Точка 5.4: Депонии со влез за над 10 t/ден или депонии чијшто вкупен капацитет надминува 25000 t, со исклучок на депонии за инертен отпад,	Депонија за отстранување на пепел и згура во временскиот период до 2025 година	Максимален капацитет на транспортни линии: 750 t/h пепел и згура (линија 1 + 2: 250 t/h; линија 3: 500 t/h); Максимална количина за депонирање: 11,8 мил. t пепел, Вкупен обем на депонијата: 16,8 мил. m ³
Точка 5.6: Инсталации за управување со отпад од рудници	Експлоатација на лигнит; Рудници: Суводол и Брод Гнеотино	Потрошувачка на лигнит по турбина е 304,4 t/h (2.1 мил. t годишно) за 209.9 MW производство на електрична енергија. Максимално годишно производство на лигнит вкупно 6,75 мил. t годишно

- 1.2 Активностите овластени во условот 1.1 ќе се одвиваат само во рамките на локацијата на инсталацијата со утврдени координати прикажани во табелата 1.1.2.

Табела 1.1.2	
Документ	Координати на локацијата
Производство на електрична енергија (Термоелектрана)	E: 21°29'02.55" N: 41°03'28.24"
Рудник Суводол	E: 21°30'46.53" N: 41°02'44.42"
Рудник Брод- Гнеотино	E: 21°32'23.25" N: 40°58'06.79"
Депонија	E: 21°30'23.37" N: 41°02'08.14"

Слика 1. Мапа на АД Електрани на Македонија, Скопје – Подружница РЕК Битола

- 1.3 Активностите овластени во условот 1.1, како и емисиите, ќе бидат управувани, контролирани и одржувани на начин како што ќе биде препишано во Дозволата. Сите програми кои треба да се извршат ќе постанат дел од оваа Дозвола.
- 1.4 Без претходно известување, односно без писмена согласност од Надлежниот Орган, ќе нема промена на активностите, или на дел од активностите, опремата, како ни нивна реконструкција што би резултирало, или постои сомнеж да резултира материјална промена или зголемување на:
- 1.4.1. природата или квантитетот на било која емисија,
  - 1.4.2. системите за намалување/третман или санација, опсегот на процесите кои се одвиваат,
  - 1.4.3. горивото, суровините, меѓу производите, продуктите или генерираниот отпад, или било која промена во управувањето со инсталацијата, инфраструктурата и контролата на активностите со негативно влијание врз животната средина.

2 Работа на инсталацијата

2.1 Техники на управување и контрола

2.1.1 Инсталацијата за која се издава оваа Дозвола, согласно условите во Дозволата, ќе биде управувана, контролирана и одржувана согласно наведеното во Дозволата и опишано во документите наведени во Табела 2.1.1, или на друг начин договорен со Надлежниот орган во писмена форма. Сите програми кои треба да се извршат според условите во оваа Дозвола ќе станат дел од Дозволата.

Табела 2.1.1: Управување и контрола		
Опис	Документ	Дата кога е примено
Поглавје II	Барање и Прилог кон Барањето	20.11.2007
Поглавје III	Барање и Прилог кон Барањето	20.11.2007
Дополнување	Дополнет Оперативен план	09.02.2018
Доплнување	Доплнување на Барањето	25.12.2018
Доплнување	Доплнување на Барањето	28.12.2018
Доплнување	Доплнување на Барањето	09.08.2019

2.1.2 Операторот ќе воспостави, одржува и имплементира Систем за Управување со Животната Средина (СУЖС), каде ќе биде вклучено и управувањето со енергетска ефикасност, не подоцна од 6 (шест) месеци од датумот на издавањето на Дозволата. СУЖС ќе се ревидира за соодветност, адекватност и ефективност, и ќе се ажурира на годишна основа. СУЖС треба да содржи, како минимум, елементи наведени во условите 2.1.3 до 2.1.13.

2.1.3. Политика на Заштита на Животната средина и одговорност на раководството

2.1.3.1 Операторот треба да воспостави Политика на Заштита на Животната средина, со која се покажува посветеност на високото раководство за усогласување со оваа Дозвола, како и за континуирано подобрување на животната средина.

2.1.3.2 Операторот треба да развие и одржува јасна документирана структура за управување и рапортирање, која што како минимум ги појаснува улогите и одговорностите за усогласеноста на Дозволата.

2.1.4 Распоред на целите и задачите за животната средина (РЦЗЖС)

2.1.4.1 Операторот ќе подготви РЦЗЖС. Во Распоредот треба да биде вклучена временската рамка за исполнување на поставените цели и треба да се однесува на период од минимум пет години. Распоредот ќе се разгледува годишно а настанатите измени ќе се достават до Надлежниот орган на одобрување од негова страна како дел од ГИЖС (Годишен Извештај за Животна Средина).

Распоредот како минимум треба да го содржи следното:

- Подобрување на третманот на ефлуентот;
- Подобрување на третманот на отпадните гасови;

- Намалување на отпадот;
- Намалување на потрошувачката на енергија и вода.

2.1.5 Програма за управување со животната средина (ПУЖС)

2.1.5.1. Не подоцна од 6 (шест) месеци од датумот на издавањето на Дозволата, Операторот ќе ја достави на Надлежниот орган на согласност ПУЖС, вклучувајќи и временски распоред за остварување на целите и задачите за животната средина подготвени во условот. Штом се одобри, ПУЖС треба да се воведи и одржува од страна на Операторот и истиот треба да вклучи:

- распределба на одговорностите за реализација на задачите;
- средства со кои тие може да се остварат;
- временска рамка во која тие можат да се достигнат.

2.1.5.2. ПУЖС ќе се разгледува годишно а соодветните измени ќе се доставуваат до Надлежниот орган на одобрување од негова страна како дел од Годишниот Извештај за животна средина.

2.1.5.3. Операторот, како дел од ГИЖС, ќе подготви и ќе достави до Надлежниот орган Извештај за програмата, вклучувајќи ги и успесите во постигнувањето на договорените цели. Таквите извештаи треба да се чуваат во рамките на инсталацијата за период не помал од седум години и треба да се достапни за инспекција од овластените лица на Надлежниот орган.

2.1.6 Документација

2.1.6.1 Операторот ќе воспостави и одржува систем за документација на управувањето со животната средина, кој ќе биде доставен до Надлежниот орган.

2.1.6.2 Сите документи ќе бидат:

- читливи;
- контролирани верзии, вклучувајќи ги деталите на сите измени;
- ауторизирани од соодветно квалификувана личност;

2.1.6.3 Сите записи потребни да се одржуваат како дел од оваа Дозвола се:

- записи во рамките на системот за управување со животна средина;
- записи подготвени веднаш по релевантиот настан во разумно време
- укажување на било која направена измена, и ќе бидат вклучени оригиналните записи каде што е можно.
- се чуваат се до важноста на оваа дозвола и 5 години по истекување на важноста;
- во секое време да бидат достапни за инспекција од надлежниот орган;
- да се достават до надлежниот орган, по барање, без надомест

2.1.7 Корективни и превентивни мерки

2.1.7.1 Операторот ќе воспостави процедури според кои ќе се преземат корективни мерки доколку специфицираните барања од Дозволата не се исполнети. Во процедурите треба да се дефинираат одговорноста и овластувањето за иницирање на понатамошна истрага и корективни активности во случај на пријавени прекршувања.

2.1.7.2 Доколку се случи прекршување на еден или повеќе од условите од Дозволата, Операторот без одлагање превзема мерки за враќање на усогласеноста со условите од оваа дозвола во најкраток можен рок и иницира било какви изводливи превентивни активности со цел да се спречи повторување на повредата на условот.

2.1.7.3 Сите превентивни и корективни акции треба да бидат документирани.

- 2.1.8 Компетентност, обуки и подигање на свеста
- 2.1.8.1 Операторот ќе ангажира соодветно квалификуван и искусен менаџер на инсталацијата кој ќе биде назначен како одговорно лице. Менаџерот на инсталацијата или номинираното, соодветно квалификувано и искусно лице, во улога на заменик, треба да биде присутен во инсталацијата во секое време во текот на работата на инсталацијата или како што е побарано од Надлежниот орган.
  - 2.1.8.2 Операторот треба да обезбеди да целиот персонал кој изведува посебно доделени задачи ќе биде квалификуван со соодветно образование, обуки и искуство, како и треба да обезбеди да целиот персонал биде запознаен со сите барањата на Дозволата.
  - 2.1.8.3 Операторот ќе воспостави и одржува процедури за идентификување на потребите за обука и за обезбедување на соодветна обука на целиот персонал чија работа може да има значително влијание врз животната средина. Операторот е должен да ги чува записите од обуките.
- 2.1.9 Програма за комуникација
- 2.1.9.1 Во рок од 6 (шест) месеци од датумот на издавање на Дозволата, Операторот ќе воспостави Програма за комуникација со која ќе се обезбеди пристап на јавноста до информациите кои се однесуваат на состојбата со животната средина. Оваа програма ќе биде доставена до Надлежниот орган.
- 2.1.10 Програма за одржување
- 2.1.10.1 Сите постројки, опремата и техничките делови кои се во функција на инсталацијата треба да се одржуваат во добра работна состојба.
  - 2.1.10.2 Операторот ќе воспостави и одржува програма за одржување на целата инсталација и соодветната придружна опрема која може да има влијание врз животната средина, базирана на упатствата издадени од страна на производителот/добавувачот или изведувачот на таа опрема. Како додаток кон програмата треба да се обезбеди и соодветно чување на записите и контролните тестирања.
  - 2.1.10.3 Операторот треба јасно да ја лоцира одговорноста за планирање, управување и извршување на сите аспекти од оваа програма на соодветниот персонал.
- 2.1.11 Контрола на ефикасноста на процесите
- 2.1.11.1 Операторот ќе воспостави и одржува програма за да се обезбеди соодветна контрола на процесот во разни модули на работење. Програмата треба да ги идентификува клучните индикативни параметри за контрола на функционирањето на процесот, како и методите за идентификација, мерење и контролирање на овие параметри. Сите абнормални услови во кои се одвива процесот треба да се документираат и анализираат со цел да се идентификуваат сите неопходни корективни мерки.
- 2.1.12 Управување со инциденти
- 2.1.12.1 Во случај на инцидент, носителот на дозволата мора веднаш да:
    - 2.1.12.1.1 спроведе истрага за да се идентификува природата, изворот и причината за инцидентот и секоја емисија што произлегува од нив;
    - 2.1.12.1.2. ги изолира сите извори на тие емисии;
    - 2.1.12.1.3. го процени загадувањето на животната средина, доколку има, предизвикана од инцидентот;
    - 2.1.12.1.4 ги идентификува и изврши мерките со цел да се минимизираат емисиите и нивните ефекти;
    - 2.1.12.1.5 ја идентификува датата, времето и местото на инцидентот;

2.1.12.1.6 го обавести надлежниот орган.

2.1.12.2 Таму каде што ќе се случи инцидент или аксидент што значително влијае врз животната средина, носителот на дозволата без одложување презема мерки за ограничување на последиците од аксидентот или инцидентот, како и за спречување на натамошните инциденти или аксиденти.

2.1.13 Внатрешен и надворешен аудит

2.1.13.1 Операторот ќе воспостави, одржува и спроведува програма за независни внатрешни ревизии на СУЖС. Таквите ревизии се вршат најмалку еднаш на секои три години. Програмата за ревизија ќе утврди дали СУЖС се имплементира и одржува правилно и во согласност со барањата на Дозволата. Извештаите за ревизијата и евиденцијата за резултирачките корективни и превентивни активности се одржуваат како дел од СУЖС во согласност со условот 2.1.6.

Автоматизираните мерни системи (автоматски мониторинг) треба да бидат предмет на контрола преку паралелни мерења на референтни методи, најмалку еднаш годишно. Операторот го обавестува надлежниот орган за резултатите на автоматското проверување на мерните системи.

2.2 Суровини (вклучувајќи и вода)

2.2.1. Операторот, согласно условите од Дозволата, ќе користи суровини (вклучувајќи ја и водата) онака како што е опишано во документите наведени во Табела 2.2.1, или на друг начин договорен со Надлежниот орган во писмена форма.

Табела 2.2.1 : Суровини (вклучувајќи и вода)		
Опис	Документ	Дата кога е примено
Поглавје IV	Барање и Прилог кон Барањето	20.11.2007
Поглавје V.I	Барање и Прилог кон Барањето	20.11.2007
Дополнување	Дополнет Оперативен план	09.02.2018
Доплнување	Доплнување на Барањето	25.12.2018
Доплнување	Доплнување на Барањето	28.12.2018
Доплнување	Доплнување на Барањето	09.08.2019

2.2.2 Видот на користените суровини, помошни материјали и горива при работењето на инсталацијата не смеат да се разликуваат од, како и да ги надминат релевантните износи наведени во документите од Табелата 2.2.1.

2.2.3 Операторот ќе одржува список за секоја хемикалија што ќе се користи, во кој ќе бидат вклучени и залихите, потрошените количини, соодветни извештаи за опасност и претпазливост, локација на складирање и услови за складирање.

2.2.4 За секоја супстанција што се користи, Операторот ќе обезбеди складирање и работни услови соодветни на хемиските, физичките и безбедносните својства на супстанцијата.

2.2.5 Во единиците за согорување, т.е. блоковите за генерирање на пареа, како основно гориво ќе се користи лигнит, додека во помала мера (исклучиво за стартување-стартна котлара и подршка на пламенот) како гориво ќе се користи и мазут. Номиналниот топлински влез на употребените горива нема да ја надмине вредноста од 659 MW по блок за согорување.

- 2.2.6 Со редовна хемиска анализа на лигнитот мора да се утврди содржината на следните параметри (квартално):
- Најниската топлотна вредност (*LHV*)
  - Влага
  - Испарливи соединенија, пепел, фиксен јаглерод, С, Н, N, O, S
  - Br, Cl, F
  - Метали и металоиди (As, Cd, Co, Cr, Cu, Hg, Mn, Ni, Pb, Sb, Tl, V, Zn)
- 2.2.7 Со редовна хемиска анализа на мазутот мора да се утврди содржината на следните параметри:
- Пепел
  - С, S, N, Ni, V
- 2.2.8 Потрошувачката на вода треба да биде ограничена на технички неопходен износ. Потрошувачка на вода за индустриски цели треба да се мери со мерачи на проток, и истиот да се документира.
- 2.2.9 Операторот треба да воспостави План за управување со води, која мора да содржи:
- потрошувачка на вода за разни намени,
  - количини на повторна употреба/рециклирана вода,
  - количини на испуштена вода,
  - сегрегирани отпадни води, и
  - оценка на потенцијални можности за уштеда на вода
- 2.2.10 Операторот не смее да го надминува износот на користената вода за индустриски цели (вклучувајќи ладење) наведена во Табела 2.2.2.

Табела 2.2.2 Користење на вода	
Инсталација	Вредност на ефикасноста на потрошувачката на вода во m ³ /единица производ
Термоелектрана и Рудник Суводол	12.000.000 годишно
Рудник Брод - Гнеотино	360.000 годишно

2.3 Техники на работа

- 2.3.1 Инсталацијата за која се издава Дозволата, согласно условите во Дозволата, ќе се води на начин и со примена на техники опишани во документите наведени во Табела 2.3.1, или на друг начин договорен со Надлежниот орган во писмена форма.

Табела 2.3.1: Техники на работа		
Опис	Документ	Дата кога е примено
Поглавје II	Барање и Прилог кон Барањето	20.11.2007

Поглавје III	Барање и Прилог кон Барањето	20.11.2007
Дополнување	Дополнет Оперативен план	09.02.2018
Дополнување	Дополнување на Барањето	25.12.2018
Доплнување	Доплнување на Барањето	28.12.2018
Доплнување	Доплнување на Барањето	09.08.2019

- 2.3.2 Сите постројки, опремата и техничките средства кои се користат при работењето на Инсталација за која се издава Дозволата треба да се одржуваат во добра работа состојба.
- 2.3.3 Одржувањето на системите за согорување, како и системите за третман на емисиите, треба да се врши редовно и согласно препораките на добавувачите, најмалку еднаш годишно
- 2.3.4 Инсталацијата, калибрацијата, контролата на функциите и одржувањето на континуираното мерење, евалуацијата на измерените податоци и опремата за чување на податоци ќе се изведува согласно EN-, ISO- или еквивалентни национални стандарди. Контролата на функционирањето на системите за континуирано мерење на емисиите треба да се врши најмалку еднаш годишно, додека калибрацијата на континуираните системи за мерење на емисии најмалку еднаш на 3 години.
- 2.3.5 Главните параметри на согорувањето треба да се контролираат со употреба на напреден систем за контрола (пр. компјутерски-базиран автоматски систем за контрола) и постојано да се регистрираат.
- 2.3.6 Улиците и сите други површини во Инсталацијата за која се издава Дозволата треба да се чуваат чисти колку што е можно повеќе.

2.4 Заштита на почвата и подземните води

- 2.4.1 Инсталацијата за која се издава Дозволата, согласно условите во Дозволата, ќе биде контролирана како што е опишано во документите наведени во Табела 2.4.1, или на друг начин договорени со Надлежниот орган на писмено.

Табела 2.4.1: Заштита на подземните води		
Опис	Документ	Дата кога е примено
Поглавје V.1	Барање и Прилог кон Барањето	20.11.2007
Прилог VII.6	Барање и Прилог кон Барањето	20.11.2007
Дополнување	Дополнет Оперативен план	09.02.2018
Дополнување	Дополнување на Барањето	25.12.2018
Доплнување	Доплнување на Барањето	28.12.2018
Доплнување	Доплнување на Барањето	09.08.2019

- 2.4.2 Не се дозволува испуштање на потенциално загадувачки супстанции или материи во почвата или подземните води.
- 2.4.3 Суровините, материалите и помошните материјали ќе се складираат на места наменети за тоа, соодветно заштитени против истурање и истекување на начин на кој нема да настане загадување на почвата и подземните води. Материјалите треба да се јасно означени и соодветно одделени.

- 2.4.4 Транспортните возила и другите транспортни системи треба редовно да се чистат за да се спречи било какво истекување.
- 2.4.5 Операторот треба да има соодветен капацитет на опрема во складиштето и/или соодветни апсорпциски материјали кои ќе го задржат и апсорбираат било кое истекување во инсталацијата. Откако еднаш ќе се употреби, апсорпцискиот материјал треба да се складира на соодветно место.
- 2.4.6 Товарењето и истоварањето на материјалите, чистењето и одржувањето на транспортните возила ќе се извршува на места наменети за тоа, соодветно заштитени од истурање и истекување, и каде што е обезбедено дека секое истурање се собира и пренесува на одвојувачот на масло.
- 2.4.7 Да се инсталираат сепараторите за масла на сите места каде што се собира атмосферската вода за понатамошна дренажа.
- 2.4.8 Водотекот на отпадните води од процесите на ладење на згура/пепел и гранулација мора да бидат одделни од другите текови на отпадните води (атмосферска вода, санитарна отпадна вода).
- 2.4.9 Простор за ракување и складирање (резервоари/буриња/контејнери) на опасни супстанции
- 2.4.9.1. Сите простори за ракување и складирање на опасни супстанции, треба да имаат танк-вана чиј волумен не е помал од 110% од капацитетот на најголемиот сад во рамките на оградената област.
- 2.4.9.2. Целокупното истекување од оградената област ќе се третира како опасен отпад се додека Операторот не покаже дека е поинаку. Целиот течен отпад од оградените области ќе се насочи за собирање и безбедно одлагање.
- 2.4.9.3. Сите влезни и излезни приклучоци, вентилациони цевки и приклучоци за мерење мора да бидат во рамките на танк-ваната.
- 2.4.9.4. Сите садови (контејнери, буриња, резервоари) треба да бидат јасно означени за да се индицира нивната содржина. Означувањето треба да биде со табли поставени пред секој резервоар, буре или група буриња со иста содржина.
- 2.4.9.5 Сите пумпи, садови за складирање или други комори за третман во инсталацијата од кои може да се случи истекување на материјали треба да бидат опремени со систем на сензори за детекција на истекување.
- 2.4.10 Сите садови и цевководи треба да се одржуваат соодветно на материјалите кои се пренесуваат низ или се складираат во нив. Резултатите од тестирањата, Операторот треба да ги даде на увид на барање на Надлежниот орган.
- 2.4.11 Во рок од 18 (осумнаесет) месеци од датумот на издавање на дозволата, Операторот ќе изготви хидро-геолошка студија за локацијата депонија за пепел и згура со акцент на испитување на присуство на тешки метали во подземните води.
- 2.4.12 Во Програмата за одржување, Операторот ќе го вклучи и одржувањето на четирите истражно-експлоатациони бунари (ИЕБ) и 4 пиезометри

- 2.4.13 Сите отвори на пиезометрите треба да бидат одржувани и адекватно затворени со цел да се спречи нивната контаминација
- 2.4.14 Операторот ќе преземе мерки за да ги спречи истекувањата на атмосферката вода од депонијата за пепел и згура со цел заштита на почвата и подземните води.
- 2.4.15 Собирањето и дренажата на водите од рудничките локации треба да биде извршена согласно хидрогеолошките проценки за локацијата.

2.5 Управување со отпад

- 2.5.1 Операторот, согласно условите од дозволата, ќе генерира само видови на отпад онака како што е опишано во документите наведени во Табела 2.5.1, или на друг начин договорен со Надлежниот орган на писмено.

Табела 2.5.1: Видови на отпад и количина		
Опис	Документ	Дата кога е примено
Поглавје V.2	Барање и Прилог кон Барањето	20.11.2007
Дополнување	Дополнет Оперативен план	09.02.2018
Дополнување	Доплнување на Барањето	25.12.2018
Доплнување	Доплнување на Барањето	28.12.2018
Доплнување	Доплнување на Барањето	09.08.2019

- 2.5.2 Не подоцна од 6 (шест) месеци од датумот на издавање на Дозволата, Операторот ќе изготви План за управување со отпад. Во Планот најмалку треба да бидат вклучени следните информации:
- сите видови на создаден отпад на сите локации на инсталацијата,
  - кодови на отпад согласно Листата на видови на отпад
  - количина на создаден отпад на годишно ниво (изразена во kg),
  - складирање на создадениот отпад (тип на контејнер, величина и локација),
  - овластени собирачи на отпад и интервал на собирање, како и копии од договорите за продавање и преземање на отпадот,
  - превземени мерки за превенција и намалување на создавање на отпад во согласност со хиерархијата на отпадот, и
  - одговорно лице
- 2.5.3 За сите типови на создаден отпад потребно е континуирано да се регистрира:
- тип на отпад,
  - количина на создаден отпад (изразена во kg),
  - потеклото на создавањето (од која инсталација/процес)
  - дестинација на отпадот
- 2.5.4 Отпадот да се категоризира согласно Листата на видови на отпад (Сл. Весник на РМ бр. 100/2005), јасно да се означи, соодветно да се оддели и складира на определени места, соодветно заштитени од прелевање и истекување.
- 2.5.5 Се забранува да се меша опасниот отпад од една категорија со опасен отпад од друга категорија или со било каков друг неопасен отпад.

2.6 Преработка, одлагање и депонирање на отпад

- 2.6.1 Операторот, согласно условите во дозволата, ќе го преработува и одлага отпадот како што е опишано во документите наведени во Табела 2.6.1, или на друг начин договорен писмено со Надлежниот орган.

Табела 2.6.1 : Преработка, одлагање и депонирање на отпадот		
Опис	Документ	Дата кога е примено
Поглавје V.2	Барање и Прилог кон Барањето	20.11.2007
Поглавје V.3	Барање и Прилог кон Барањето	20.11.2007
Дополнување	Дополнет Оперативен план	09.02.2018
Доплнување	Доплнување на Барањето	25.12.2018
Доплнување	Доплнување на Барањето	28.12.2018
Доплнување	Доплнување на Барањето	09.08.2019

- 2.6.2 Отстранувањето или рециклирањето на отпадот ќе се одвива само во согласност со соодветната национална и европска легислатива и протоколи. Ниту еден тип на отпад нема да се отстранува или рециклира на самата локација ниту надвор од локацијата без претходно добиено пишано одобрение од страна на Надлежниот орган.
- 2.6.3 Отпадот кој ќе се испраќа за рециклирање или отстранување надвор од локацијата ќе се транспортира само од страна на овластено лице. Транспортот на отпадот ќе се врши само од локацијата на активноста до локацијата на рециклирање/отстранување, на начин кој нема негативно да влијае врз животната средина и е во согласност со соодветната национална и европска легислатива и протоколи.
- 2.6.4 Согласно рокот од Оперативниот план (IX-то Поглавје од оваа Дозвола, Активност б), Операторот ќе преземе мерки за складирање на бурињата со отпадно масло за прочистување на начин кој нема негативно да влијае врз животната средина.
- 2.6.5 Операторот ќе обезбеди отпадот, пред да се пренесе на друго лице, да биде спакуван и означен согласно националните, европските или други стандарди кои се на сила во врска со таквото означување.
- 2.6.6 Со отпадната мил која се создава во Погонот за хемиска подготовка на водата при постапката на декарбонизација во која се врши таложење со вар и фери-хлорид неопходно е да се постапува на начин кој нема да ја загрози животната средина
- 2.6.7 Карактеризацијата, стабилизацијата и отстранувањето на пепелта, згурата и друго, треба да се изврши согласно мерките наведени во документацијата (Таб. 2.6.1)

2.7 Енергетска ефикасност

- 2.7.1 Во рок од 12 (дванаесет) месеци од датумот на издавањето на оваа Дозвола, Операторот ќе изврши ревизија на енергетската ефикасност на инсталацијата. Нето електричната ефикасност и/или нето вкупното искористување на горивото на единиците за согорување треба да се определат со спроведување на тестирање на перформанси при целосно оптоварување, во согласност со EN- стандардите. Надлежниот орган ќе биде известен за секоја измена што би можело значително да влијае на нето електричната ефикасност и/или нето вкупното искористување на горивото.

- 2.7.2 Операторот ќе обезбеди годишно ажуриран План за управување со енергијата, како и ќе обезбеди водење на евиденција за:
- Користената енергија за секоја година;
  - Копија од извештаи за енергетска контрола;
  - Планот на мерки за ефикасна потрошувачка на енергија и проценка на можните мерки за зголемување на енергетската ефикасност, како и сите ажурирања на планот;
- 2.7.3 Операторот ќе инсталира опрема (мерачи за електрична енергија/топлина) за мерење на потрошувачката на електрична енергија и топлинска енергија. Добиените вредности ќе се користат во Планот за управување со енергијата
- 2.7.4 Енергетската ефикасност на блоковите за согорување, најмалку треба да изнесува 33.5%.

2.8 Спречување и контрола на несакани дејствија

- 2.8.1 Операторот, согласно условите во дозволата, ќе ги спречи и ограничи последиците од несаканите дејствија, онака како што е опишано во документите наведени во Табела 2.8.1, или на друг начин писмено договорен со Надлежниот орган.

Табела 2.8.1 : Спречување и контрола на несакани дејствија		
Опис	Документ	Дата кога е примено
Поглавје XII	Барање и Прилог кон Барањето	20.11.2007
Дополнување	Дополнет Оперативен план	09.02.2018
Доплнување	Доплнување на Барањето	25.12.2018
Доплнување	Доплнување на Барањето	28.12.2018
Доплнување	Доплнување на Барањето	09.08.2019

- 2.8.2 Во рок од 6 (шест) месеци од датумот на издавање на оваа Дозвола, Операторот ќе изготви Процедура за постапување во итни случаи во која јасно ќе бидат дефинирани одговорностите и надлежностите на сите лица вклучени во ваквите случаи. Во Процедурата за постапување во итни случаи ќе биде вклучена одредба за минимизирање на ефектите од овие случаи врз животната средина. Оваа процедура ќе се ревидира годишно и ќе се надградува по потреба.
- 2.8.3 Врз основа на Процедурата за однесување во итни случаи, Операторот треба да изготви План за постапување во итни случаи во кој точно ќе бидат дефинирани сите инциденти кои може да се случат на постројката, влијанието на инцидентот врз здравјето на луѓето и животната средина како и начинот на постапување при секој одделен инцидент. Со овој план ќе бидат запознаени сите вработени во инсталацијата. Операторот ќе ги има предвид сите упатства за управување со ризик подготвени од страна на Надлежниот орган.
- 2.8.4 Во случај на незгода или несреќа, Операторот треба веднаш да:
- го изолира изворот на било каква емисија;
  - спроведе неодложна истрага за да ги идентификува природата, изворот и причината на било каква емисија која произлегува од тоа;
  - го процени загадувањето на околината, доколку има, предизвикано од инцидентот;

- ги идентификува и спроведе мерките за минимизирање на емисиите/ нефункционирањето и ефектите кои следуваат;
  - го забележи датумот и местото на несреќата;
  - го извести Надлежниот орган и другите релевантни власти.
- 2.8.5 Повторно стартување со производниот процес на инсталацијата или на делови на инсталацијата по незгодата или тешката несреќа е дозволено само по писмено одобрение од Надлежниот орган.
- 2.8.6 Операторот ќе достави предлог до Надлежниот орган во рок од 1 (еден) месец од незгодата или тешката несреќата или како што е одобрено од страна на Надлежниот орган да:
- Идентификува и постави мерки за да се избегне повторно случување на несреќата;
  - и
  - Идентификува и постави активности за ремедијација.

2.9 Бучава и вибрации

- 2.9.1 Операторот, согласно условите во дозволата, ќе ја контролира бучавата и вибрациите како што е опишано во документите наведени во Табела 2.9.1, или на друг начин писмено договорен со Надлежниот орган .

Табела 2.9.1 : Бучава и вибрации		
Опис	Документ	Дата кога е примено
Поглавје VII	Барање и Прилог кон Барањето	20.11.2007
Дополнување	Дополнет Оперативен план	09.02.2018
Доплнување	Доплнување на Барањето	25.12.2018
Доплнување	Доплнување на Барањето	28.12.2018
Доплнување	Доплнување на Барањето	09.08.2019

- 2.9.2 Операторот ќе изготви Програма за мерење на бучава која потекнува од инсталацијата, а која ќе биде доставена на одобрување до Надлежниот орган. Програмата за мерењата ќе се состави во согласност со методологијата специфицирана во релевантните *EN, ISO* или националните стандарди.
- 2.9.3 Програмата ќе биде доставена до Надлежниот орган во пишана форма најмалку 1 (еден) месец пред да се извршат мерењата.

2.10 Мониторинг

- 2.10.1 Операторот, согласно условите во дозволата, ќе изведува мониторинг, ќе го анализира и развива истиот како што е опишано во документите наведени во Табела 2.10.1, или на друг начин писмено договорен со Надлежниот орган.

Табела 2.10.1: Мониторинг		
Опис	Документ	Дата кога е примено
Поглавје IX	Барање и Прилог кон Барањето	20.11.2007
Дополнување	Дополнет Оперативен план	09.02.2018
Доплнување	Доплнување на Барањето	25.12.2018
Доплнување	Доплнување на Барањето	28.12.2018

Доплнување	Доплнување на Барањето	09.08.2019
------------	------------------------	------------

- 2.10.2 Операторот треба да го овозможи следното:
а) безбеден и постојан пристап за земање примероци/мониторинг на емисионите точки специфицирани во Табелите 6.1.2 и 6.1.3
б) безбеден пристап до други точки за земање примероци/мониторинг кои ќе бидат определени од страна на Надлежниот орган.
- 2.10.3 Операторот треба да воспостави План за земање примероци/мерења за амбиенталниот воздух, вода, бучава и почва, и истиот да се ревидира секоја година. Во планот ќе бидат вклучени: локацијата и карактеристиките (во согласност со применливите стандарди) на местата за земање мостри, мерките за обезбедување на точни резултати за емисиите (контрола на периодични функции и калибрации), методи на мерење и стандарди, обем на само-мониторирање како и на надворешни контролни активности.
- 2.10.4 Мерните места за земање примероци, калибрацијата, контролата на функционирањето и одржувањето на системите за континуирано мерење, евалуација на мерените податоци и опремата за складирање на податоците од мерења се изведуваат во согласност со *EN-*, *ISO-* или еквивалентни национални стандарди. Контролата на функционирањето на системите за континуирани мерења на емисии, треба да се направи најмалку еднаш годишно; калибрација на системите за континуирано мерење на емисиите најмалку еднаш на 3 години.
- 2.10.5 Сите параметри потребни за пресметување на концентрациите поврзани со нормални услови и проверка на оправданост, како и сите релевантни параметри на амбиенталните услови треба да бидат определени за време на таквите мерења.
- 2.10.6 Сите активности поврзани за мониторинг и мерења, препишани во Дозволата, се вршат на товар на Операторот.
- 2.10.7 Просечни мостри од користениот лигнит и акумулираната пепел/згура, земени во текот на една година, треба да се анализираат по однос на содржината на радионуклиди со посебен фокус на радионуклидите на U, Th, Ra и K. Мерењата се изведуваат со *EN-*, *ISO* - или еквивалентни национални стандарди.
- 2.10.8 Во рок од 6 (шест) месеци од датумот на издавање на дозволата, Операторот ќе предложи програма за амбиентен мониторинг во околните населби изготвена врз основа на моделот за дисперзија на загадувањето дадена во Барањето. Предложената програма за мониторинг ќе биде договорена со Надлежниот орган.
- 2.10.9 Операторот ќе обезбеди од сите дупнатини (ИЕБ и пиезометри) да бидат земени примероци (согласно *EN-*, *ISO* - или еквивалентни национални стандарди) и истите да бидат анализирани во согласност со Додатокот 4, Мониторинг на подземни води, кој е дел од оваа дозвола. Извештајот од резултатите ќе се поднесува годишно како дел од ГИЖС.
- 2.10.10 Во периодот до исполнување на Активноста 19 од Оперативниот план (Набавка и монтажа на автоматски систем на мониторинг на емисиите од двата главни испусти/оџаци, A1 и A2), Операторот ќе врши мерења еднаш месечно од испустите A1 и A2 во воздух, а резултатите/извештајот ќе го достави до Надлежниот орган квартално.

2.11 Престанок на работа

- 2.11.1 Операторот, согласно условите во дозволата, ќе обезбеди услови за престанок на работата на инсталацијата како што е опишано во документите наведени во Табела 2.11.1, или на друг начин договорен со Надлежниот орган на писмено.

Табела 2.11.1 : Престанок на работа		
Опис	Документ	Дата кога е примено
Поглавје XIII	Барање и Прилог кон Барањето	20.11.2007
Дополнување	Дополнет Оперативен план	09.02.2018
Доплнување	Доплнување на Барањето	25.12.2018
Доплнување	Доплнување на Барањето	28.12.2018
Доплнување	Доплнување на Барањето	09.08.2019

- 2.11.2 Во случај да Операторот донесе одлука за прекинување на активностите на инсталацијата наведени во дозволата или делови од нив, треба веднаш да го информира Надлежниот орган.
- 2.11.3 Пред престанокот на активностите на инсталацијата или делови од нив, Операторот треба да подготви и достави до Надлежниот орган детален План за престанок на активностите или дел од нив. Планот вклучува најмалку:
- а) Чистење на локацијата од сите материјали/супстанции контролирани согласно законодавството за животна средина;
  - б) Чистење (расклопување при финално прекинување) на цевководи и опремата кои работеле со супстанции/материјали, контролирани согласно законодавство за животна средина;
  - в) Чистење (отстранување/расклопување при финално прекинување) на просториите за складирање/локациите за складирање, привремените локации за складирање на отпад, резервоари и базени;
  - г) Чистење и рекултивација на загадената почва во локацијата;
  - д) Упатства и назначување на одговорни лица за секоја од активностите на затворањето;
  - ѓ) Финансиски показатели за секоја од активностите и обезбедувањето на потребните средства;
- 2.11.4 Пред привременото прекинување на активностите на инсталацијата или делови од нив, Операторот треба да подготви и достави до Надлежниот орган детален План за привремен престанок на активностите или дел од нив. Планот вклучува најмалку:
- а) Чистење на цевководи и опремата кои работеле со супстанции/материјали, контролирани согласно законодавство за животна средина;
  - б) Чистење на просториите за складирање/локациите за складирање, привремените локации за складирање на отпад, резервоари и базени;
  - в) Упатства и назначување на одговорни лица за секоја од активностите на привременото затворање;
  - г) Финансиски показатели за секоја од активностите и обезбедувањето на потребните средства
- 2.11.5 Планот за привремен престанок на активностите или дел од нив ќе се ажурира врз основа на промените во инсталацијата, со цел да се опфатат сите евентуални значајни промени на локацијата.

- 2.11.6 Известувањето за извршувањето на мерките според двата планови ќе биде дел од Годишниот извештај.
- 2.11.7 Во случај на затварање на целата Инсталација, т.е. сите активности:
- а) Операторот ќе ја процени состојбата на почвата и подземните води контаминирани со соодветни опасни супстанции што се користеле, произведени или испуштени од страна на инсталацијата;
  - б) Каде што инсталацијата предизвикала значително загадување на почвата или подземните води со соодветните опасни супстанции, Операторот ќе ги превземе неопходните мерки за елиминација на тоа загадување со цел доведување во првобитната состојба;
  - в) Локациите каде што загаденоста на почвата и подземните води предизвикуваат значителен ризик за човековото здравје или за животната средина, по престанокот на работата на инсталацијата, Операторот ќе ги преземе сите неопходни активности насочени кон отстранување, контрола, задржување и намалување на релевантните опасни супстанции, така што на локацијата, земајќи ја предвид нејзината тековна или ида одобрена употреба, престанува да претставува ризик.

2.12 Финансиски одредби

2.12.1 Операторот треба да плати надоместок за поседување на дозволата пресметан од страна на Надлежниот орган согласно Уредбата за висината на надоместокот кој треба да го плаќаат инсталациите за кои е потребно издавање на дозволи за усогласување со оперативен план.

Овој надоместок е независен од трошоците кои треба да ги покрие операторот за вршење мониторинг по барање на Надлежниот орган а во согласност со Законот за животна средина Службен Весник на РСМ бр. 53/05, 81/05, 24/07, 159/08, 83/09, 48/10, 51/11, 123/12, 93/13, 42/14, 44/15, 129/15, 192/15, 39/16, 28/18, 65/18 и 99/18) и Законот за квалитет на амбиентален воздух (Службен весник на РМ бр. 67/04, 92/07). За годината за која се издава

Дозволата операторот е должен да плати висина пропорционална од денот на издавање до 31.12 истата година.

Операторот е должен оваа висина на надоместок да ја плати во рок од 15 (петнаесет) дена од датумот на приемот на Решението.

2.13 Инсталации со повеќе Оператори

- 2.12.1 Со инсталацијата за која се издава оваа Дозвола управува само еден Оператор. Оваа Дозвола е валидна само за оние делови од инсталацијата што се означени на мапата во условот 1.1.2 од оваа Дозвола.

3 Документација

- 3.1.1 Документацијата (“Специфицирана Документација”) ќе содржи податоци за:
- а секоја неисправност, дефект или престанок со работа на постројката, опремата или техниките (вклучувајќи краткотрајни и долготрајни мерки за поправка) што може да има, имало или ќе има влијание на перформансите врз животната средина што се однесуваат на инсталацијата за која се издава дозволата. Овие записи ќе бидат чувани во дневник воден за таа цел;
  - б целиот спроведен мониторинг и земањето примероци и сите проценки и оценки направени на основа на тие податоци.
- 3.1.2 За инспекција од страна на Надлежниот орган во било кое пристојно време ќе бидат достапни:
- а) специфицираната документација;
  - б) било кои други документи направени од страна на Операторот поврзани со работата на инсталацијата за која се издава дозволата (“Други документи”).
- 3.1.3 Копија од било кој специфициран или друг документ ќе му биде доставен на Надлежниот орган на негово барање и без надокнада.
- 3.1.4 Специфицираните и другите документи треба:
- а) да бидат читливи;
  - б) да бидат направени што е можно побрзо;
  - ц) да ги вклучат сите дополнувања и сите оригинални документи кои можат да се приложат.
- 3.1.5 Операторот е должен специфицираната и другата документација да ја чува за време на важноста на оваа дозвола, како и пет години по престанокот на важноста.
- 3.1.6 За целиот создаден отпад во инсталацијата за која што се издава Дозволата, Операторот ќе има Документација (и ќе ја чува истата за време на важноста на оваа Дозвола, како и пет години по престанокот на важноста за:
- Составот на отпадот, или онаму каде што не е можно, опис;
  - Најдобра проценка на создадената количина отпад;
  - Трасата на транспорт на отпадот за отстранување;
  - Најдобра проценка на количината отпад испратен на преработка;
  - Тонажа и МКО код за увезените отпадни материјали и/или испратени надвор од локацијата за отстранување/рециклирање;
  - Имињата на пренесувачите на отпадот и нивните детали од Дозволата за собирање на отпад, ако е потребно (вклучувајќи го Надлежниот орган кој ја издал и регистарскиот број на возилото);
  - Детали за крајната дестинација на отстранување/рециклирање на отпадот и нејзината погодност да ја прифати пратката отпад, да ја вклучи својата Дозвола/детали од Дозволата и органот кој ја издал, ако е потребно;
  - Писмена потврда за прифаќањето и отстранувањето/преработката на опасен отпад испратен надвор од локацијата;
  - Детали од сите отпади кои се испратени во странство за преработка и класифицирани како Зелени во согласност со ЕУ регулативите за прекуграничен транспорт на отпад (регулатива на Советот ЕЕС 259/1993, соодветно дополнета). Образложението за класификацијата ќе биде дел од документацијата;

- Детали за сите одбиени пратки;
- Детали за секое одобрено мешање на отпад;
- Тонажите и МКО кодот за отпадните материјали кои се рециклирани/одложени на локацијата;
- Резултатите за сите анализи побарани со оваа Дозвола.

3.1.7 Операторот на инсталацијата за којашто се издава Дозволата ќе направи записник, доколку постојат жалби или тврдења за нејзиното влијание врз животната средина. Во записникот треба да стои датум и време на жалбата, како и кратко резиме доколку имало било каква истрага по таа основа и резултати од истата. Таквите записи треба да бидат чувани во дневник воден за таа цел.

4 Редовни извештаи

- 4.1.1 Сите извештаи и известувања што ги бара оваа Дозвола, Операторот ќе ги испраќа до Надлежниот орган.
- 4.1.2 Извештаите ќе се поднесуваат како што е резимирано во Додаток 2 или на друг начин детално објаснето во Дозволата.
- 4.1.3 Сите извештаи ќе бидат потпишани од страна на назначено овластено лице од Инсталацијата.
- 4.1.4 Операторот ќе поднесе до Надлежниот орган, до 31-ви Март секоја година, ГИЖС кој ја покрива претходната календарска година. Овој извештај, треба да вклучи како минимум, информации специфицирани во Табела 4.1. Годишниот Извештај за Животна Средина од оваа Дозвола треба да се подготви со релевантни инструкции издадени од страна на Надлежниот Орган.
- 4.1.5 Операторот ќе подготви и одржува РИПЗМ за локацијата. Супстанците кои треба да се вклучат во РИПЗМ треба да бидат одобрени од страна на Надлежниот орган секоја година според референтната листа која што е специфицирана во Упатството за ГИЖС од страна на Надлежниот орган. РИПЗМ треба да се подготви во согласност со релевантни инструкции издадени од страна на Надлежниот Орган и треба да се поднесе како дел од ГИЖС.
- 4.1.6 Годишниот извештај за животна средина ќе го содржи следното:

Табела 4.1 Содржина на Годишен извештај за животна средина

Емисии од инсталацијата (поднесување на РИПЗМ + согласност со ГВЕ);
Евиденција за управување со отпад;
Преглед за потрошувачка на сировини;
Преглед на забелешки (жалби/поплаки);
Распоред на цели и задачи за животната околина;
Програма за управување со животната средина - извештај од претходната година;
Програма за управување со животната средина - предлог за тековната година;
Регистар на испуштање и пренесување на загадувачки материји - извештај од претходната година;
Регистар на испуштање и пренесување на загадувачки материји - предлог за тековната година;
Преглед на извештајот за мониторинг на бучава;
Преглед на извештајот за амбиентен мониторинг на животната средина;
Преглед на извештајот за мониторинг на подземни води (Додаток 4);
Извештај за тестирање и инспекција на резервоари и цевководите;
Преглед на пријавени инциденти и аксиденти;
Преглед на извештај од ревизија на ефикасноста на енергијата;
Извештај за утврдување на ефикасноста од користење на сировини во процесот и намалување на создадениот отпад;
Извештај за прогресот кој е направен и развиените предлози за да се минимизира побарувачката на вода и волуменот на испуштање на индустриска вода;
Извештаи за финансиски мерки кои се направени под оваа Дозвола, управување и структура на персоналот на инсталацијата и програма за комуникација со јавноста;
Преглед на планот за управување со остатоци/затворање, обновување и план за управувањето со локацијата по нејзиното затворање;
Изјава за мерките во врска со спречувањето на штетата врз животната средина и мерки за ремедијација (одговорност за штета врз животната средина);
Преглед за утврдување на ризикот и одговорноста кон животната средина (секои три години или почесто како што е наложено од страна на релевантните промени на локацијата вклучувајќи и финансиски мерки);
и
Сите други предмети специфицирани од страна на Надлежниот орган.

5 Известувања

5.1 Операторот ќе го извести Надлежниот орган **без одложување:**

5.1.1 Кога ќе забележи емисија на некоја супстанција која го надминува лимитот или критериумот на оваа Дозвола, наведен во врска со таа супстанција;

5.1.2 Кога ќе забележи фугитивна емисија што предизвикала или може да предизвика загадување, освен ако емитираната количина е многу мала да не може да предизвика загадување;

5.1.3 Кога ќе забележи некаква неисправност, дефект или престанок на работата на постројката или техниките, што предизвикало или има потенцијал да предизвика загадување; и

5.1.4 Било какво несакано дејство што предизвикало или има потенцијал да предизвика контаминација на површинските и подземните води, или воздухот и почвата

5.2 Операторот треба да достави писмена потврда до Надлежниот орган за било кое известување од условот 5.1 согласно Додаток 1 од оваа Дозвола, преку испраќање на податоци наведени во Делот А од Распоредот 1 од оваа дозвола во рок од 24 часа од ова известување. Операторот ќе испрати подетални податоци наведени во Делот Б од тој Распоред, што е можно побрзо.

5.3 Операторот ќе даде писмено известување што е можно побрзо, за секое од следниве:

5.3.1 перманентен престанок на работата на било кој дел или на целата инсталација, за која се издава Дозволата;

5.3.2 престанок на работата на некој дел или на целата инсталација за која се издава дозволата, со можност да биде подолго од 1 година; и

5.3.3 повторно стартување на работата на некој дел или целата инсталација за кој што се издава дозволата, по престанокот по известување според 5.1.3 (б).

5.4 Операторот ќе даде писмено известување во рок од 14 дена пред нивното појавување, за следниве работи:

5.4.1 било каква промена на трговското име на Операторот, регистарско име или адресата на регистрирана канцеларија;

5.4.2 промена на податоците за холдинг компанијата на операторот (вклучувајќи и податоци за холдинг компанијата кога операторот станува дел од неа);

5.4.3 за активности кога операторот оди во стечај склучува доброволен договор или е оштетен;

5.5 Операторот ќе обезбеди и одржува огласна табла за инсталацијата читлива за лицата кои се надвор од главниот влез на инсталацијата. Минималните димензии на таблата треба да бидат 1200 мм на 750 мм.

На таблата треба јасно да биде прикажано:

- Името и телефонскиот број на инсталацијата;

- Нормалното работно време;
  - Името на имателот на Дозволата;
  - Телефонскиот број за контакт во итни случаи вон работното време;
  - Референтен број на Дозволата; и
  - Каде може да се добијат информации за животна та средина во врска со оваа инсталација.
- 5.6 Во случај на несреќа Операторот треба веднаш да го извести Надлежниот и другите релевантни органи.

6 ЕМИСИИ

6.1 ЕМИСИИ ВО ВОЗДУХ

6.1.1 Операторот, согласно условите во Дозволата, ќе користи систем за третман на емисии во воздух како што е опишано во Табела 6.1.1, или на друг начин договорен писмено со Надлежниот орган.

Табела 6.1.1 Емисии во воздух		
Опис	Документ	Дата кога е примено
Поглавје VI	Барање и Прилог кон Барањето	20.11.2007
Поглавје VIII	Барање и Прилог кон Барањето	20.11.2007
Поглавје X	Барање и Прилог кон Барањето	20.11.2007
Дополнување на Барањето	Дополнет Оперативен план	09.02.2018
Дополнување	Дополнување на Барањето	25.12.2018
Дополнување	Дополнување на Барањето	28.12.2018
Дополнување	Дополнување на Барањето	09.08.2019

6.1.2. За секој систем за третман Операторот треба да определи:

- а) Контролирани параметри;
- б) Оптимална вредност на секој од контролираните параметри, обезбедувајќи оптимален работен режим на системот за третман;
- в) Барање за мониторирање на контролираните параметри, вклучувајќи и документацијата на резултатите.
- г) Вид на опрема за мониторирање на контролираните параметри или методите за нивна пресметка;
- д) Стандардите кои се применуваат за в) и г) ќе бидат согласно *EN*-, *ISO*- или еквивалентни национални стандарди.

6.1.3 Емисиите во воздух од точката(ите) на емисија наведени во Табела 6.1.2 и 6.1.3 ќе потекнуваат само од извор(и) наведен(и) во тие табели, и нема да има други емисии од значење по животната средина освен наведените.

Табела 6.1.2. Извори на емисии во воздух

Ознака на точка на емисија/опис	Извор	Локација на емисионата точка	Минимална висина на оџакот над земја (m); Дијаметар (m)	T (°C) (минимум)
A1	Блок 1 и Блок2	N: 41,05769 E:21,48450	Висина: 250 Дијаметар: 10	179.01
A2	Блок 3	N: 41,05891 E: 21,48432	Висина: 250 Диаметар: 10	174,8

6.1.4 Границите на емисиите во воздух за параметарот(рите) и точката(ите) на емисија наведени во Табелите 6.1.2 и 6.1.3 се применуваат во нормални услови на работа, и нема да бидат пречекорени во соодветниот временски период.

6.1.5 Временските периоди од 6.1.2 и 6.1.3, соодветствуваат на оние од прифатениот Оперативен план од Поглавјето 9 од оваа Дозвола.

6.1.6 Операторот ќе врши мониторинг на параметрите наведени во табела 6.1.2 и 6.1.3 на точките на емисија, и најмалку на фреквенции наведени во Табелата.

6.1.7 Границите на концентрацијата на загадувачките супстанции и протокот на гасовите (волуменот на емисиони гасови во единица време) емитирани во атмосферата специфицирани во оваа Дозвола треба да се постигнат без воведување на воздух за разредување при што концентрацијата на емисијата на загадувачки супстанции (изразена како маса на емитирана супстанца на единица волумен на емитирани гасови (mg/Nm³) и протокот на емитираните гасови се сведуваат (однесуваат) на референтно ниво на кислород од 6% и при следните стандардни услови:

- сув гас при температура од 273,15 K и притисок од 101,3 kPa.

6.1.8 За просечни периоди за емисии во воздух, се применуваат следните дефиниции:

- **Дневен просек:** Просек во тек на период од 24 часа, на валидни полу-часовни или часовни просеци добиени со континуирани мерења
- **Просек во тек на период на земање примероци:** Просечна вредност од три последователни мерења од најмалку 30 минути, освен ако не е поинаку наведено.

Табела 6.1.3: Гранични вредности на емисии во воздух

Табела 6.1.3: Гранични вредности на емисии во воздух			
Параметри	Од: (датум)	Дозволена концентрација (mg/Nm ³)	Фреквенција на мониторинг
Ознака на точка на емисија: А 1			
SO _x (како SO ₂) *	2018/2023	400	**

	2026	200	Континуирано
NO _x (како NO ₂) *	2018	500	**
	2023	200	Континуирано
CO	**	100	** Континуирано
Прашина *	2018/2023	50	**
	2026	20	Континуирано
HCl	Од датумот на издавање на Дозволата	5	Еднаш на секои 3 месеци
HF	Од датумот на издавање на Дозволата	3	Еднаш на секои 3 месеци
Hg	Од датумот на издавање на Дозволата	0,007	Еднаш на секои 3 месеци
Метали и металоиди, освен жива (As, Cd, Co, Cr, Cu, Mn, Ni, Pb, Sb, Se, Tl, V, Zn)	Од датумот на издавање на Дозволата	Нема МДК	Еднаш годишно
Ознака на точка на емисија: А 2			
SO _x (како SO ₂)	2018/2023	400	**
	2026	200	Континуирано
NO _x (како NO ₂)	2018	500	**
	2023	200	Континуирано
CO	**	100	** Континуирано
Прашина	2018/2023	50	**
	2026	20	Континуирано
HCl	Од датумот на издавање на Дозволата	5	Еднаш на секои 3 месеци
HF	Од датумот на издавање на Дозволата	3	Еднаш на секои 3 месеци
Hg	Од датумот на издавање на Дозволата	0,007	Еднаш на секои 3 месеци
Метали и металоиди, освен жива (As, Cd, Co, Cr, Cu, Mn, Ni, Pb, Sb, Se, Tl, V, Zn)	Од датумот на издавање на Дозволата	Нема МДК	Еднаш годишно

* Датумите за SO₂, NO_x и прашина усогласени со Законот за Животна средина и Националниот План за намалување на емисии од големи согорувачки инсталации со капацитет поголеми од 50 MW.

** Согласно услов 2.10.10. од оваа Дозвола, во периодот до исполнување на Активноста 19 од Оперативниот план (Набавка и монтажа на автоматски систем на мониторинг на емисиите од двата главни испусти/оџаци, А1 и А2), за назначените параметри Операторот ќе врши мерења еднаш месечно од испустите А1 и А2 во воздух, а резултатите/извештајот ќе го достави до Надлежниот орган квартално.

- 6.1.9 Емисиите не треба да содржат видлив чад. Ако, поради причина на одржување, емисиите на чад се предизвикани од стартувањето, истото не треба да трае подолго од 20 минути во било кој период од 8 часови, и сите практични чекори треба да се преземат да се минимизира емисијата.
- 6.1.10 Ниту една емисија, вклучувајќи го и мирисот, од активностите кои се вршат на локациите, нема да резултираат пореметување на, или интерференција со погодностите на околината надвор од границата на инсталацијата, или какви било други легитимни начини на користење на околината надвор од границите на инсталацијата.
- 6.1.11 Мерењето на емисиите во воздух од емисионите точки наведени во Табела 6.1.2 и 6.1.3, како и оценувањето на резултатите од мерењата ќе се врши согласно одредбите од Правилникот за методологијата, начините, постапките, методите и средствата за мерење на емисиите од стационарните извори (Сл. Весник на РМ бр. 11/2012), освен ако поинаку не е наведено. Доколку референтните стандарди за мерење на одредени загадувачки супстанции наведени во гореспоменатиот правилник се разликуваат од оној наведен во заклучокот за НДТ за големи согорувачки постројки тогаш мерењето треба да се врши согласно стандардот од заклучокот за НДТ за големи согорувачки постројки.
- 6.1.12 Земање на примероци и анализа на предметните загадувачки материји и мерење на процесните параметри, како и обезбедување на квалитетни автоматизирани мерни системи и референтни методи на калибрирање на тие системи, се спроведуваат во согласност со предметните *CEN* норми. Доколку *CEN* нормите не се достапни се користат *ISO*, национални или други меѓународни норми кои што обезбедуваат податоци еднакви со научни квалитети.
Автоматизираните мерни системи треба да бидат предмет на контрола со помош на паралелни мерења на референтни методи, најмалку еднаш годишно.
- 6.1.13. Мерењата на загадувачките супстанции од емисиите во воздух ги врши акредитирана лабораторија (која поседува општа акредитација), како и акредитација за поставените параметри во оваа Дозвола.
- 6.1.14. Границите на емисии во воздух наведени во оваа Дозвола се толкуваат на следниов начин:
- 6.1.14.1. Континуиран мониторинг:
- Ниту една 24-часовна просечна вредност не ја надминува граничната вредност на емисијата.
  - 97% од сите 30 минути просечни вредности измерени континуирано во период од една година не смеат да ја надминат граничната вредност на емисијата повеќе од 1,2 пати.
  - Средната вредност од 30 минути не смее да биде двојно повисока од граничната вредност на емисијата.
- 6.1.14.2. При дисконтинуиран мониторинг за секој параметар каде што, поради ограничувањата во земањето мостри или аналитичко ограничување, примерокот од 30 минути не е соодветен/практичен, се применува соодветен период за земање примероци и вредноста добиена преку ова не треба да ја надмине граничната вредност на емисиите. Во однос на протокот, ниту една просечна часовна или просечна дневна вредност пресметана врз основа на соодветно периодично мерење, не треба да ја надмине соодветната гранична вредност на емисијата. За сите други параметри, ниту една 30-минутна вредност не треба да ја надмине граничната вредност на емисија.

- 6.1.15. Клучните параметри на процесот, кои се релевантни за емисиите во воздухот и водата, треба да се следат како што е дадено во Табела 6.1.4.

Табела 6.1.4: Главни параметри на процесот		
Тек	Параметар	Мониторинг
Емисиони гасови	Проток	Континуирано
	Содржина на кислород, температура и притисок	Континуирано (ВАТС – 3, 17)
	Содржина на водена пара	
Отпадни води од третманот на издувните гасови	Проток, рН и температура	Континуирано мерење

6.2 Дифузни емисии

- 6.2.1 Операторот на оваа Дозвола ќе спроведе мерки за намалување на дифузни емисии како што е опишано во Табела 6.2.1:

Табела 6.2.1: Дифузни емисии		
Опис	Документ	Дата кога е примено
Поглавје III	Барање и Прилог кон Барањето	20.11.2007
Поглавје VI	Барање и Прилог кон Барањето	20.11.2007
Поглавје VIII	Барање и Прилог кон Барањето	20.11.2007
Дополнување	Дополнет Оперативен план	09.02.2018
Доплнување	Доплнување на Барањето	25.12.2018
Доплнување	Доплнување на Барањето	28.12.2018
Доплнување	Доплнување на Барањето	09.08.2019

- 6.2.2 Во рок од 6 (шест) месеци од датумот на издавање на Дозволата, Операторот ќе воспостави План за управување со прашина (за сите три активности од услов 1.1), во неа ќе биде вклучено и периодична евалуација на присуството на дифузни извори на емисии во локацијата, идентификација на причините за нивното настанување и преземање мерки за промовирање на нивно спречување или намалување. Оваа програма ќе биде доставена до Надлежниот орган за одобрување.

- 6.2.3. Операторот ќе преземе соодветни мерки за да се осигура дека дифузните емисии на прашина се минимизирани, а особено треба да обезбеди дека:
- 6.2.3.1. Дифузните емисии на прашина се контролираат на самиот извор колку што е можно повеќе
  - 6.2.3.2. Дифузните емисии на прашина се третираат како дел од Системот за управување со животната средина,
  - 6.2.3.3. Дифузните емисии од складирањето на суровините се минимизирани,
  - 6.2.3.4. Дифузните емисии од ракување и транспорт на суровини се минимизирани

6.3 Емисии во почва и подземни води

- 6.3.1 Операторот ќе превземе конкретни мерки за заштита на почвата и подземните води, земајќи ја во предвид систематска проценка на ризикот од контаминација, на пример:
- а) Периодична проверка на протекувања од цевководите и опремата лоцирани на отворено, причините на протекувања и нивната елиминација;

- б) Периодична инспекција и одржување на канализациониот систем за отпадни води на локацијата;
- в) Отстранување на откриените истекувања;
- г) Да се избегне присуство на течности во технолошки резервоари/опрема за третман или цевки, во случај на утврдени протекувања се до нивна елиминација;
- ѓ) Чување на лигнитот на определени површини со системи за дренажа
- е) Резервоарите за масло треба да бидат позиционирани во доволно димензионирани непропустливи зафатни базени.

6.3.2. Периодичниот мониторинг ќе се врши најмалку еднаш во период од 5 години за подземни води и секои 10 години за почва, освен ако таквиот мониторинг е базиран на систематска проценка на ризикот од загадување

6.4. Емисии во вода (различни од емисиите во канализација)

6.4.1 Операторот, согласно условите во Дозволата, ќе користи опрема за третман на отпадни води како што е опишано во Табела 6.4.1, или на друг начин договорен писмено со Надлежниот орган.

Табела 6.4.1 Емисии во вода		
Опис	Документ	Дата кога е примено
Поглавје VI	Барање и Прилог кон Барањето	20.11.2007
Поглавје VIII	Барање и Прилог кон Барањето	20.11.2007
Поглавје X	Барање и Прилог кон Барањето	20.11.2007
Дополнување	Дополнет Оперативен план	09.02.2018
Доплнување	Доплнување на Барањето	25.12.2018
Доплнување	Доплнување на Барањето	28.12.2018
Доплнување	Доплнување на Барањето	09.08.2019

- 6.4.2 За секоја опрема за третман Операторот треба да определи:
- а) Контролирани параметри;
  - б) Оптимална вредност на секој од контролираните параметри, обезбедувајќи оптимален работен режим на опремата за третман;
  - в) Барање за мониторирање на контролираните параметри, вклучувајќи и документацијата на резултатите.
  - г) Вид на опрема за мониторирање на контролираните параметри или методите за нивна пресметка;
  - д) Стандардите кои се применуваат
- 6.4.3 Не смее да има емисии во вода од страна на инсталацијата за која се издава Дозволата, на било која супстанција за која нема дадено гранични вредности во Табелата 6.4.3, освен за концентрации кои не се поголеми од оние кои веќе ги има во водата. Ова треба да се докаже со земање примероци и следење на сите емисиона точки на вода најмалку еднаш месечно.
- 6.4.4 Нема да се ослободуваат супстанции на начин или во концентрации кои неповратно ќе ја оштетат флората и фауната на водното тело што ја прима отпадната вода. Отпадните води, пр. термички загадените води, нема да се испуштаат во реципиент ако тоа резултира

зголемување на температурата на реципиентот по течението од точката на испуштањето на термички загадената отпадна вода.

- 6.4.5 Инсталацијата ќе се управува на начин да се спречи контаминацијата на системите за дренажа на чистата површинска вода. Системите за дренажа во зоните од процесите или складишта, доколку можат да предизвикаат контаминација на водата, треба да бидат изолирани од чистите површински системите за дренажа и да бидат насочени кон соодветно складирање пред да се прошири во почва.
- 6.4.6 Визуелен преглед на испуштање на чиста незагадена отпадна вода во површински реципиент ќе се врши неделно, со цел да се утврди дали постои видлива контаминација на површинските води. Ќе се одржува евиденција за било која забележана визуелна контаминација, вклучувајќи ги и корективните мерки кои се спроведуваат за да се отстрани изворот на таквата контаминација.
- 6.4.7. Во случај на загадување на површинските води (пр. поради дефект во инсталацијата), Операторот ги применува сите мерки за спречување, или намалување и рехабилитација на загадувањето на водата, како и планира средства и рокови за реализација на тие мерки.
- 6.4.8 Емисиите во вода од точките на емисија наведени во Табела 6.4.2 ќе потекнуваат само од изворите наведени во таа Табела.

Табела 6.4.2: Точки на емисија во вода			
Ознака на точка на емисија.	Извор	Локација на емисионата точка	Количина
W1	-декарбонизација, деминерализација, блочна станица за обессолување, разладни кули фекални и атмосферски води		1700 m ³ /ден
W2 Влез во X канал кај с.Новаци	Атмосферска вода од Рудник Суводол	N: 41° 03'23" E: 21° 27'41"	
W3 Таложник	Атмосферска вода (Депонија)	N: 41° 02'20" E: 21° 29'23"	

- 6.4.9 Согласно активноста бр.13 од Оперативниот план на оваа дозвола, Операторот ќе превземе мерки за третман на отпадната вода од емисионата точка W1 пред да ја испушти во каналот X.
- 6.4.10 Границите на емисиите во вода за параметарот(рите) и точката(ите) на емисија наведени во Табелите 6.4.2 и 6.4.3 нема да бидат пречекорени во соодветниот временски период.
- 6.4.11 Временските периоди од 6.4.2 и 6.4.3, соодветствуваат на оние од прифатениот Оперативен план од Поглавјето 9 од оваа Дозвола.

6.4.12 Операторот ќе врши мониторинг на параметрите наведени во табела 6.4.2 и 6.4.3 на точките на емисија, и најмалку на фреквенции наведени во таа Табела.

Табела 6.4.3: Гранични вредности на емисии во вода			
Параметар	Емисиона точка: W1		Фрекванција на мониторинг
	Дата (од)	МДК, дневна средна вредност	
pH	Од датумот на издавање на Дозволата	6.3	Месечно
Температура	Од датумот на издавање на Дозволата	ΔT (околна вода) max. 1,5 °C **	Месечно
Токсичност	Од датумот на издавање на Дозволата	TU	Месечно
Сув остаток (105 °C)	Од датумот на издавање на Дозволата	500 mg/l	Месечно
ТОС	Од датумот на издавање на Дозволата	50 mg/l	Месечно
ХПК	Од датумот на издавање на Дозволата	150 mg/l	Месечно
N-NO ₃	Од датумот на издавање на Дозволата	15 mg/l	Месечно
N _{tot}	Од датумот на издавање на Дозволата	50 mg/l	Месечно
Cr	Од датумот на издавање на Дозволата	0.5 mg/l	Месечно
Cu	Од датумот на издавање на Дозволата	0.5 mg/l	Месечно
Pb	Од датумот на издавање на Дозволата	0.1 mg/l	Месечно
Ni	Од датумот на издавање на Дозволата	0.5 mg/l	Месечно
Cd	Од датумот на издавање на Дозволата	0.05 mg/l	Месечно

Mn	Од датумот на издавање на Дозволата	0.5	Месечно
NH ₄ ⁺ *	Од датумот на издавање на Дозволата		Месечно
Масла и лубриканти	Од датумот на издавање на Дозволата	5	Месечно
Феноли *	Од датумот на издавање на Дозволата		Месечно

*параметри кои ќе бидат само следени

*Δ T - температурата мерена под термалниот испуст (на крајот на зоната на мешање) не смее да биде поголема од 1,5° C од температурата на водата над вливот на термалниот испуст

6.4.13 Мерењата на квалитетот на отпадните води ги врши овластена/акредитирана лабораторија специјализирана за вакви видови мерења. Покрај референтните методи, може да се користат и други мерни методи, под услов нивната еквивалентност да се докаже.

6.5 Емисии во канализација

6.5.1. Инсталацијата за која се издава оваа Дозвола нема да има емисии во канализација

6.6 Емисии на топлина

6.6.1 Од инсталацијата за која се издава оваа Дозвола нема да има емисии на топлина кои значително ќе влијаат врз животната средина.

6.7 Емисии на бучава и вибрации

6.7.1 Активностите на локациите нема да доведат до зголемување на нивоата на бучава, дадени подолу, на местата специфицирани како осетливи на бучава

- Дење 70 dB (A)
- Ноќе 60 dB (A)

6.7.2 Операторот ќе врши преглед на бучавата на локацијата на годишно ниво. Програмата за преглед на бучавата треба да е во согласност со најдобрата пракса на ЕУ.

6.8 Емисии на отпад

6.8.1 Операторот ќе врши анализа на отпадот од постројката за Хемиска Подготовка на Водата третман на вода специфициран во Додаток 3 и ќе известува за резултатите како дел од ГИЖС.

- 6.8.2 Отстранувањето, транспортот или повторното искористување на пепелта и/или згурата ќе се врши на начин опишан во Додаток 3. Ниту еден друг отпад освен опишаниот во Додаток 3 нема да биде отстрануван или повторно искористуван без претходно одобрение дадено во пишана форма од страна на Надлежниот орган.

7 Услови различни од нормални работни услови, како што е стартувањето, исклучувањето и моменталните запирања на работењето

- 7.1.1 Операторот ќе ги спроведе упатствата за периодите на вклучување и исклучување на постројката за согорување, кои вклучуваат:
- а) Одредување на крајот на периодот на вклучување и на почетокот на периодот на исклучување, изразени како прагови на оптоварување
  - б) Мерки кои ќе обезбедат дека периодите на вклучување и исклучување се минимални колку што е можно.
  - в) Мерки кои ќе обезбедат дека целата опрема за намалување на емисиите е ставена во употреба веднаш штом тоа технички ќе биде изводливо.
- 7.1.2 Операторот ќе подготви и имплементира План за управување (како дел од Системот за управување со животна средина) за спречување и намалување на емисиите во услови различни од нормалните работни услови
- 7.1.3 Операторот соодветно ќе ги следи емисиите во воздух, во вода во услови различни од нормалните работни услови.

8 Услови надвор од локацијата

8.1 Операторот треба да врши мониторинг (континуиран) на квалитетот на амбиенталниот воздух (PM_{10} , SO_2 , NO_2) на оние точки за следење утврдени во Табела 8.1.

Табела 8.1: Мониторинг на амбиенталниот воздух		
Опис	Документ	Дата кога е примено
Поглавје	Барање и Прилог кон Барањето	20.11.2007
Дополнување	Дополнет Оперативен план	09.02.2018
Доплнување	Доплнување на Барањето	25.12.2018
Доплнување	Доплнување на Барањето	28.12.2018
Доплнување	Доплнување на Барањето	09.08.2019

8.2 Во случај кога средно дневните концентрации на PM_{10} и SO_2 во амбиентниот воздух се повисоки од $50 \mu g/m^3$ и $125 \mu g/m^3$, Операторот треба да преземе корективни мерки за нормализирање на состојбата. Граничните вредности не смеат да бидат надмината по веќе од 35 пати во текот на една година за PM_{10} , и 3 пати за SO_2 . Извештаите од извршениот мониторинг треба да се направат достапни на барање на належниот орган, како и преку веб-страната на Инсталацијата.

9 Оперативен план

9.1 Операторот ќе ги спроведе договорените мерки наведени во Табела 9.1.1, заклучно со датумот наведен во таа табела и ќе испрати писмено известување до Надлежниот орган за датумот кога било компетирана секоја мерка, во рок од 14 дена од завршувањето на секоја од тие мерки.

Табела 9.1.1: Оперативен план

Активност бр. 1: Спречување на распрашување на депонијата за пепел <u>(ЗАВРШЕНА)</u>			
Опис: Покривање со земја, постоечка технологија како можност за брза и едноставна имплементација.			
Предвидена дата на почеток на реализацијата:			
Предвидена дата на завршување на активноста:			
Активноста е <u>ЗАВРШЕНА</u> и истата се однесува на хоризонталните површини на старото одлагалиште на пепел. Тековното одлагање на пепелта и санирање на косините на старото одлагалиште се одвива согласно активност бр.23.			
Вредност на емисиите до и за време на реализацијата: - Одлагалиште за пепел Т9/3 (одлагач ОМ3) од 61 μ/m^3 до 84 μ/m^3 - Одлагалиште за пепел меѓу ОМ1 и ОМ2 од 64 μ/m^3 до 81 μ/m^3			
Вредности на емисиите по реализација на активноста (Услови): Непознато. Планирано е да се продолжи со мерења на имисијата на истите мерни места (како пред започнување со активноста) заради споредба и определување на ефикасноста на предвидените варијанти во периодот на пробните испитувања.			
Влијание врз ефикасноста (Промени во потрошувачката на енергија, вода и суровини): Нема			
Мониторинг:			
Параметар	Медиум	Метода	Зачестеност
PM10	Амбиентен воздух	Гравиметриска МКС EN 12341:2014	Еднаш годишно во сув период
Извештаи од мониторингот (Опишете ја содржината на извештајот и предложете фреквенција на известување): Извештај за утврдување на концентрацијата на прашина во амбиентен воздух			
Вредност на инвестицијата: Годишни оперативни трошоци = 15.000 EUR			

<p>Активност бр. 2: Рекултивација на површинскиот коп и одлагалишта за јаловина и депонијата за пепел</p> <p>Опис: Во Прилог XIII дадени се аспектите за рекултивација на просторот опфатен со површинскиот коп и одлагалиштата на јаловина и пепел. Во сегашната фаза редовно се врши покривање на одлагалиштата со слој од земја на која потоа се садат садници од багрем, црн и бел бор, даб и јасен.</p>			
<p>Предвидена дата на почеток на реализацијата:</p> <p>Реализирано:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 2013 год. - не е пошумувано - 2014 год посадени се 20 000 багремови садници на 7 хектари површина - 2015 год. - не е пошумувано - 2016 год. - не е пошумувано - 2017 год. - не е пошумувано - 2018 год. - не е пошумувано - 2019 год. посадени се 20 000 багремови садници на 7 хектари површина <p>Се планира:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 2020 год. набавка на 20 000 багремови садници 			
<p>Предвидена дата на завршување на активноста: Активноста е постојана и континуирано продолжува со сопствени садници.</p>			
<p>Вредност на емисиите до и за време на реализацијата: Фугитивна емисија на TSP од отворените површински извори на еолска ерозија, посебно од стрмнините на одлагалиштата и депонијата изложени на влијанијата на ветерот.</p>			
<p>Вредности на емисиите по реализација на активноста (Услови): Ќе се проценува дополнително, во зависност од односот на планирани /остварени ефекти.</p>			
<p>Влијание врз ефикасноста (Промени во потрошувачката на енергија, вода и суровини) Нема</p>			
<p>Мониторинг</p>			
<p>Параметар</p>	<p>Медиум</p>	<p>Метода</p>	<p>Зачестеност</p>
<p>PM10</p>	<p>Амбиентен воздух</p>	<p>Гравиметриска МКС EN 12341:2014</p>	<p>По потреба, односно, по завршување на одреден циклус на рекултивација</p>
<p>Извештаи од мониторингот (Опишете ја содржината на извештајот и предложете фреквенција на известување): Извештај за утврдување на концентрацијата на прашина во амбиентален воздух</p>			
<p>Вредност на инвестицијата: 10 000 ЕУР/годишно</p>			

Активност бр.3: Одредување на места за складирање на разни видови на опасен отпад			
Опис: Предвидено е одредување на места за складирање на разни видови на отпад според претходно изработена Програма за управување со отпад, согласно Националната законската регулатива.			
Предвидена дата на почеток на реализацијата: 2013 год.			
Предвидена дата на завршување на активноста: 31.12.2024			
Вредност на емисиите до и за време на реализацијата: Не може точно да се определат.			
Вредности на емисиите по реализација на активноста (Услови): Ке се отпочне со активно мониторирање по реализација на активноста			
Влијание врз ефикасноста (Промени во потрошувачката на енергија, вода и суровини): Нема			
Мониторинг			
Параметар	Медиум	Метода	Зачестеност
Параметри за проценка на загаденост на почвата	Почва	Хемиски анализи според процедура за работа	Најмалку еднаш годишно
Извештаи од мониторингот (Опишете ја содржината на извештајот и предложете фреквенција на известување): Извештаи во форма на елаборати за оценка на состојбата и ефектите од превземените мерки со оваа активност.			
Вредност на инвестицијата: 100 000 EUR			

Активност бр. 4: Оформување на заштитна зона со високо стеблеста шума			
Опис: Планирано е оформување на санитарна заштитна зона околу поширокото подрачје на Рударско Енергетскиот Комбинат со подигнување на високо стеблеста шума. Ова, пред сè, се однесува на подрачјето на западната граница на Инсталацијата, односно на страната кон земјоделските површини и околните населени места.			
Предвидена дата на почеток на реализацијата: Реализирано: -2013 год - не е пошумувано -2014 год - не е пошумувано -2015 год - не е пошумувано -2016 год посадени се 22 000 багремови садници на 7 хектари површина -2017 год - не е пошумувано -2018 год посадени се 20 000 багремови садници на 7 хектари површин -2019 год (Март – Април) посадени се 30 000 багремови садници на 10 хектари површина Се планира: - 2020 год - набавка на 30 000 багремови садници			
Предвидена дата на завршување на активноста: Мерката е постојана и континуирано продолжува со сопствени садници.			
Вредност на емисиите до и за време на реализацијата:			

Вредности на емисиите по реализација на активноста (Услови): Нема потреба од определување на емисии. Активноста е од превентивен карактер			
Влијание врз ефикасноста (Промени во потрошувачката на енергија, вода и суровини): Нема			
Мониторинг:			
Параметар	Медиум	Метода	Зачестеност
Извештаи од мониторингот (Опишете ја содржината на извештајот и предложете фреквенција на известување):			
Вредност на инвестицијата: 10 000 ЕУР / годишно			
Активност бр. 5: Редовни активности за управување со отпад			
Опис: Во Исталацијата се генерираат разни видови на отпадни масла и масти, гумени ленти од транспортните системи, стари метални буриња, гуми од мобилната механизација, разни видови на отпадно железо, делови од железни конструкции, остатоци од расипани возила и механизација, сајли, кабли и т.н. За реализација на овие активности потребни се нови контејнери за собирање на отпад, грдежни операции и редовна употреба на механизација.			
Предвидена дата на почеток на реализацијата: 2011 год.			
Предвидена дата на завршување на активноста: Активноста е постојана и континуирано продолжува, согласно Програмата за управување со отпад.			
Вредност на емисиите до и за време на реализацијата:			
Вредности на емисиите по реализација на активноста (Услови): Количините и видот на собраниот отпаден материјал се евидентираат во листите за евиденција на месечно и годишно ниво.			
Влијание врз ефикасноста (Промени во потрошувачката на енергија, вода и суровини): Нема			
Мониторинг:			
Параметар	Медиум	Метода	Зачестеност
Отпад		Мерење и броење	Месечно и годишно
Извештаи од мониторингот (Опишете ја содржината на извештајот и предложете фреквенција на известување):			
Вредност на инвестицијата: Инвестициони трошоци = 10 000 EUR Годишни оперативни трошоци = 5 000 EUR			

Активност бр. 6: Изградба на заштитен базен за буриња со употребено моторно масло за прочистување			
Опис: Во рамките на Рудникот постои и маслена станица за пречистување на моторните масла од рудничката механизација. Маслото се собира во метални буриња, се носи на чистење и повторно се користи за механизацијата. Складирањето на бурињата е несоодветно.			
Предвидена е изградба на прописно плато за буриња, заштитен базен со сливник и сепаратор, согласно изработениот проект.			
Предвидена дата на почеток на реализацијата: 2013 год.			
Предвидена дата на завршување на активността: 31.12.2024 год			
Вредност на емисиите до и за време на реализацијата: /			
Вредности на емисиите по реализација на активността (Услови): Нема потреба од определување на емисии. Активността е од превентивен карактер.			
Влијание врз ефикасноста (Промени во потрошувачката на енергија, вода и суровини): Нема			
Мониторинг : Не е потребен мониторинг. Активността е од превентивен карактер.			
Параметар	Медиум	Метода	Зачестеност
Извештаи од мониторингот (Опишете ја содржината на извештајот и предложете фреквенција на известување):			
Вредност на инвестицијата: 100 000 EUR			

Активност бр. 7: Намалување на самозапалување на одлагалиштето за јаглен и друг заостанат неискористен јаглен во ПК			
Опис:			
Предвидени се мерки за намалување на самозапалувањето на јагленот на одлагалиштето и на јаглен кој е заостанат – неискористен во Површинскиот коп. Тие главно се состојат во активности од превентивен карактер и главно зависи од брзото и навремено делување во почетната фаза на самозапалувањето. Имено, се планира постапка на набивање на јагленот во слоеви, односно истиснувањето на воздухот од просторот меѓу јагленовите честичи.			
Предвидена дата на почеток на реализацијата: 2013 год.			
Предвидена дата на завршување на активността: Активността е постојана и се извршува континуирано.			
Вредност на емисиите до и за време на реализацијата: /			
Вредности на емисиите по реализација на активността (Услови):			
Влијание врз ефикасноста (Промени во потрошувачката на енергија, вода и суровини): Нема			
Мониторинг:			

Нема потреба од редовен мониторинг. Емисијата од појавата на самозапалување на јагленот е со карактер на потенцијални фугитивни емисии.			
Параметар	Медиум	Метода	Зачестеност
Извештаи од мониторингот (Опишете ја содржината на извештајот и предложете фреквенција на известување):			
Вредност на инвестицијата: 8.000 EUR/ годишно			

Активност бр. 8: Намалување на фугитивна емисија на јагленова прашина во одлагалиштето за јаглен, надбункерски дел и дробилична постројка во согласност со изработениот проект.

Активност бр. 8.1: Намалување на фугитивна емисија на јагленова прашина во одлагалиштето за јаглен во согласност со изработениот проект			
Опис: Намалување на фугитивна емисија на јагленова прашина во одлагалиштето за јаглен во согласност со изработениот проект со систем од прскалки, со вода.			
Предвидена дата на почеток на реализацијата: 01. 2013 год.			
Предвидена дата на завршување на активноста: Фаза I: набавка и монтажа на материјали за пресипна платформа 1,3,4,5,6,7, и 8 (2020год – 2025год) Фаза II: набавка и мотажа на материјали за пресипна платформа 2,9 и Комбинирани ротациони багери 1,2,3,4 (2023год - 2025 год)			
Вредност на емисиите до и за време на реализацијата: - Депонија за јаглен (помеѓу 7 и 8 рудна греда) од 68 μ/m^3 до 87 μ/m^3 - 1-ва рудна греда од 48 μ/m^3 до 87 μ/m^3 - 8-ма рудна греда од 52 μ/m^3 до 71 μ/m^3 , во различни услови			
Вредности на емисиите по реализација на активноста (Услови): Планирано е да се продолжи со мерења на истите мерни места (како пред започнување со активноста) заради споредба.			
Влијание врз ефикасноста (Промени во потрошувачката на енергија, вода и суровини): Нема			
Мониторинг:			
Параметар	Медиум	Метода	Зачестеност
PM10	Амбиентен воздух	Гравиметриска МКС EN 12341:2014	Еднаш годишно во сув период
Извештаи од мониторингот (Опишете ја содржината на извештајот и предложете фреквенција на известување): Извештај за утврдување на концентрацијата на прашина во амбиентен воздух			
Вредност на инвестицијата: 1.400.000 EUR			
Активност бр. 8.2: Намалување на фугитивна емисија на јагленова прашина на пресипни места над бункерски дел			
Опис: Намалувањето на фугитивна емисија на јагленова прашина на пресипни места над бункерски дел ќе се изврши согласно изработен проект			
Предвидена дата на почеток на реализацијата:			

2013 год.			
Предвидена дата на завршување на активноста: Фаза I: набавка и монтажа на материјали за коси мост 1 и коси мост 2 (2020год–2025год) Фаза II: набавка и монтажа на материјали за надбункерски дел (2023 год - 2025 год)			
Вредност на емисиите до и за време на реализацијата: Бункер за пепел 1 и 2 блок од 58 μ/m^3 до 89 μ/m^3 Бункер за пепел 3 блок од 59 μ/m^3 до 102 μ/m^3			
Вредности на емисиите по реализација на активноста (Услови): Планирано е да се продолжи со мерења на истите мерни места (како пред започнување со активноста) заради споредба.			
Влијание врз ефикасноста (Промени во потрошувачката на енергија, вода и суровини): Нема			
Мониторинг:			
Параметар	Медиум	Метода	Зачестеност
PM10	Амбиентен воздух	Гравиметриска МКС EN 12341:2014	Еднаш годишно
Извештаи од мониторингот (Опишете ја содржината на извештајот и предложете фреквенција на известување): Извештај за утврдување на концентрацијата на прашина во амбиентен воздух			
Вредност на инвестицијата: 300.000 EUR			

Активност бр. 8.3: Намалување на фугитивна емисија на јагленова прашина на објектот дробилична постројка			
Опис: Намалувањето на фугитивна емисија на јагленова прашина на објектот дробилична постројка ќе се извршува согласно изработениот проект			
Предвидена дата на почеток на реализацијата: 2013 година			
Предвидена дата на завршување на активноста: Фаза I: набавка и монтажа на материјали за пресипни места Т1, Т3, Т4, Т6 и Т7, коси мост 1 и коси мост 2 (2021 год – 2025 год) Фаза II: набавка и монтажа на материјали за пресипни места Д1, Д2, Д3, Т6, Т7 и Т11 надбункерски дел (2023 год - 2025 год)			
Вредност на емисиите до и за време на реализацијата: Дробилична постројка од 49 μ/m^3 до 72 μ/m^3			
Вредности на емисиите по реализација на активноста (Услови): Непознато. Планирано е да се продолжи со мерења на истите мерни места (како пред започнување со активноста) заради споредба и определување на ефикасноста на активноста.			
Влијание врз ефикасноста (Промени во потрошувачката на енергија, вода и суровини): Нема			
Мониторинг:			
Параметар	Медиум	Метода	Зачестеност
PM10	Амбиентен воздух	Гравиметриска МКС EN 12341:2014	Еднаш годишно
Извештаи од мониторингот (Опишете ја содржината на извештајот и предложете фреквенција на известување): Извештај за утврдување на концентрацијата на прашина во амбиентен воздух			

Вредност на инвестицијата:
170.000 EUR

Активност бр.9: Ажуриран план за гасење на пожар за РЕК Битола

Опис:

Потребна е модернизација на системите за гасење на пожар во РЕК Битола

Предвидена дата на почеток на реализацијата:

2013 год.

Предвидена дата на завршување на активноста:

31.12.2022

Вредност на емисиите до и за време на реализацијата:

Вредности на емисиите по реализација на активноста (Услови):

Нема потреба од определување на емисии. Активноста е од превентивен карактер.

Влијание врз ефикасноста (Промени во потрошувачката на енергија, вода и суровини):

Нема

Мониторинг:

Параметар	Медиум	Метода	Зачестеност

Извештаи од мониторингот (Опишете ја содржината на извештајот и предложете фреквенција на известување):

Вредност на инвестицијата:

20.000 EUR

Активност бр. 10 : Намалување на емисија на прашина со кондиционирање на излезните гасови од котелот (СЕ БРИШЕ – станува дел од Активност бр. 20 – Фаза I - намалување на прашина, реконструкција на електростатски филтри и замена на вентилатори и канали за димни гасови)

Опис:

Намалување на емисијата на прашина со кондиционирање на излезните гасови од котелот. Користејќи суров сулфур (може и течен сулфур), во специјално проектирана постројка (автоматизирана и максимално обезбедена) се произведува SO₃. Дефинирањето на потребните количини на производство на SO₃ се определуваат врз база на претходни анализи и пробни испитувања, со цел да се изврши целосно кондиционирање, односно, подготвување на излезните гасови од котелот, пред да влезат во електрофилтерот. Со вбригување на SO₃ на влезот во филтерот, настанува негово врзување со металите кои се наоѓаат во летечкиот пепел, при што се добиваат сулфати, односно сулфити. Овие новоформирани честички многу полесно се нафаќаат на колективните електроди од филтерот. Очекуваните ефекти од ваквиот предтретман е драстично намалување на емисијата на прашина (преку 90% во однос на сегашната) и реална можност за достигнување на барањата соред Референтните документи за НДТ.

Предвидена дата на почеток на реализацијата:

2013 год.

Предвидена дата на завршување на активноста:

2026 год.

Вредност на емисиите до и за време на реализацијата:

220-260 mg/m³ – цврсти честички

Вредности на емисиите по реализација на активноста (Услови):

Под ГВЕ, со можност за достигнување на барањата соред Референтните документи за НДТ.

Влијание врз ефикасноста (Промени во потрошувачката на енергија, вода и суровини):

Има. По извршените пробни испитувања ќе се дефинираат точните вредности.

Мониторинг:

Параметар	Медиум	Метода	Зачестеност
TSP	Воздух	Електрооптичка	Континуирано

Извештаи од мониторингот (Опишете ја содржината на извештајот и предложете фреквенција на известување):

Месечен извештај

Вредност на инвестицијата:

1.800.000 EUR

<p>Активност бр.11 : Примарна десулфуризација (Останува до реализација на Активност 20 - фаза II поставување постројка за десулфуризација)</p> <p>Опис: За редукација на емисијата на SO₂ планирано е превземање на следниве активности:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Максимално можно намалување на работната температура на котелот, - Максимално можно намалување на вишокот на влезниот воздух за согорување, - Додавање на адитиви (KNO₃ или други) во процесот на согорување на лигнитот, со што во голема мерка (30-50%) би се абсорбирал SO₂ во другио сулфати и сулфити, кои потоа ќе се отстранат како лебдечки пепел во електрофилтрите. 			
<p>Предвидена дата на почеток на реализацијата: 01.01.2023 год.</p>			
<p>Предвидена дата на завршување на активноста: 31.12.2025 год.</p>			
<p>Вредност на емисиите до и за време на реализацијата: Просечна средна вредност на концентрациите на SO₂ - 2.300,0 mg/Nm³</p>			
<p>Вредности на емисиите по реализација на активноста (Услови): Под ГВЕ</p>			
<p>Влијание врз ефикасноста (Промени во потрошувачката на енергија, вода и суровини): Има. Ќе се дефинираат дополнително.</p>			
<p>Мониторинг:</p>			
Параметар	Медиум	Метода	Зачестеност
Концентрација на SO ₂	Воздух	МКС ISO 7935:2008 МКС EN 104791:2007	Континуирано
<p>Извештаи од мониторингот (Опишете ја содржината на извештајот и предложете фреквенција на известување): Месечен извештај</p>			
<p>Вредност на инвестицијата: 360.000 EUR</p>			

Активност бр. 12: Поправка на сепараторот на отпадни масла (Оваа активност е вклучена во Активност 13-фаза II)			
Опис: Во делот на Термоелектраната, на локалната водоводна канализациона мрежа постои шахта со сепаратор на отпадни масла. Таа не е во функција поради дефект на пумпа и придружната инсталација. Потребнио е истата да се поправи и доведе во исправна состојба.			
Предвидена дата на почеток на реализацијата: 01.01.2023			
Предвидена дата на завршување на активноста: 31.12.2024			
Вредност на емисиите до и за време на реализацијата: Не се точно определени.			
Вредности на емисиите по реализација на активноста (Услови): Во рамките на проектираната ефикасност на сепараторот, односно под ГВЕ.			
Влијание врз ефикасноста (Промени во потрошувачката на енергија, вода и суровини): Нема			
Мониторинг:			
<i>Параметар</i>	Медиум	Метода	Зачестеност
Масло	Отпадна вода	Спектрофотометриска	Четири пати годишно
Извештаи од мониторингот (Опишете ја содржината на извештајот и предложете фреквенција на известување): Месечен извештај од извршена анализа на отпадна вода.			
Вредност на инвестицијата: 15.000 ЕУР			

Активност бр. 13: Изработка на Основен ревидиран проект за прифаќање, транспорт, пречистување и испуштање на технолошки, фекални и атмосферски води во РЕК Битола (Поправка на постројка “ПСЕМО” за третман на санитарна отпадна вода)			
Опис: Санитарната отпадна вода во РЕК Битола планирано е да се третира во био - физичка станица за пречистување (ПСЕМО). Оваа постројка е неисправна и не функционира. Посебен проблем претставува мешањето на дел од отпадните води. Потребно е најнапред да се реши подземниот катастар и да се прошири капацитетот.			
Предвидена дата на почеток на реализацијата: 2018 год.			
Предвидена дата на завршување на активноста: <u>Фаза I</u> : Изработка на Основен ревидиран проект за прифаќање, транспорт, пречистување и испуштање на технолошки, фекални и атмосферски води во РЕК Битола – 31.12.2020 <u>Фаза II</u> : Реализација на проектот за прифаќање, транспорт, пречистување и испуштање на технолошки, фекални и атмосферски води во РЕК Битола – 31.12.2024			
Вредност на емисиите до и за време на реализацијата: Не се точно определени.			
Вредности на емисиите по реализација на активноста (Услови): Под 20 мг/л и без биолошко загадување.			
Влијание врз ефикасноста (Промени во потрошувачката на енергија, вода и суровини): Нема			
Мониторинг:			
Параметар	Медиум	Метода	Зачестеност
Параметри за проценка на загаденост на отпадна вода	Отпадна вода	Хемиски анализи според процедури за работа	Еднаш месечно
Извештаи од мониторингот (Опишете ја содржината на извештајот и предложете фреквенција на известување): Месечни извештаи од анализа на отпадна вода.			
Вредност на инвестицијата: 220.000 EUR			

Активност бр. 14: Автоматизација на управувањето на процесот на производство (ЗАВРШЕНА)

Опис:

Предвидено е воведување на поголема автоматизација на управувањето со процесот на производство преку замена на поголем број од мерно регулационата опрема со посовремена. Активноста е предвидена да обезбеди посигурно и побезбедно управување со производството. За Блок 3 предвидена е опрема од фирмата EMERSON, а за блоковите 1 и 2, од фирмата SIMENS.

Предвидена дата на почеток на реализацијата:

- I. фаза: Блок III 2006 год.
- II. фаза: Блок I 2010 год.
- III. фаза: Блок II 2011 год.

Предвидена дата на завршување на активноста:

- I. фаза: Блок III 2006 год. (реализирано)
- II. фаза: Блок I 2010 год. (реализирано)
- III. фаза: Блок II 2011 год. (реализирано)

Вредност на емисиите до и за време на реализацијата:

Вредности на емисиите по реализација на активноста (Услови)

Влијание врз ефикасноста (Промени во потрошувачката на енергија, вода и суровини):

Нема.

Мониторинг:

Параметар	Медиум	Метода	Зачестеност

Извештаи од мониторингот (Опишете ја содржината на извештајот и предложете фреквенција на известување):

Вредност на инвестицијата:

6.200.00 EUR

Активност бр.15: Ревитализација и модернизација на парните котли (ЗАВРШЕНА)

Опис:

Предвидено е да се изврши:

- Промена на цевни системи,
  - Промена на регенеративен воздушен загревач и негово дихтување,
  - Промена на горилници за јаглен, сепаратори за јаглен, модификација на млинови
  - Замена на брениерите за јагленова прашина, канали за аеросмеша
- Со оваа ревитализација и модернизација на котлите, се очекува:
- Зголемување на степенот на корисно дејство на котлите,
  - Намалување на емисиите на NOx,
  - Намалување на количините на несогорена згура.

Предвидена дата на почеток на реализацијата:

- I. фаза: Блок III 2012 год.
- II. фаза: Блок I 2013 год.
- III. фаза: Блок II 2014 год.

Предвидена дата на завршување на активноста:

I. фаза: Блок III	2012 год.		
II. фаза: Блок I			
III. фаза: Блок II	2014 год.		
Вредност на емисиите до и за време на реализацијата: Како и до сега.			
Вредности на емисиите по реализација на активността (Услови): Под ГВЕ			
Влијание врз ефикасноста (Промени во потрошувачката на енергија, вода и суровини): Има. Ке се дефинираат дополнително			
Мониторинг:			
Параметар	Медиум	Метода	Зачестеност
Концентрација на NOx	Воздух	Електрохемиска	Континуирано
Извештаи од мониторингот (Опишете ја содржината на извештајот и предложете фреквенција на известување): Месечни извештаи			
Вредност на инвестицијата:			
фаза: Блок III	2012 год.	29.840.000 EUR	(реализирано)
фаза: Блок II	2013 год.	29.244.000 EUR	(реализирано)
фаза: Блок I	во тек	29.416.000 EUR	

Активност бр. 16 : Намалување на фугитивните емисии на прашина од движење на возилата и механизацијата по пристапните патишта во рудникот			
Опис: За намалување на емисијата на прашина како резултат на движењето на возилата и механизацијата по пристапните патишта во рудникот се предвидува во сушните периоди на годината да се врши прскање на истите со раствор на вода и адитиви.			
Предвидена дата на почеток на реализацијата: 2013 година			
Предвидена дата на завршување на активността: Континуирано до периодот на користење на рудникот			
Вредност на емисиите до и за време на реализацијата: - Главен пат во површински коп ПЕ Рудник Суводол од 66 μ/m^3 до 92 μ/m^3 - Привремен руднички пат во ПЕ Рудник Брод Гнеотино од 58 μ/m^3 до 75 μ/m^3			
Вредности на емисиите по реализација на активността (Услови): Непознато. Планирано е да се продолжи со мерења на истите мерни места (како пред започнување со активността) заради споредба и определување на ефикасноста на активността.			
Влијание врз ефикасноста (Промени во потрошувачката на енергија, вода и суровини): Нема			
Мониторинг:			
Параметар	Медиум	Метода	Зачестеност
PM10	Амбиентен воздух	Гравиметриска МКС EN 12341:2014	Еднаш годишно во сув период
Извештаи од мониторингот (Опишете ја содржината на извештајот и предложете фреквенција на известување): Извештај за утврдување на концентрацијата на прашина во амбиентен воздух			
Вредност на инвестицијата:			

100.000 EUR

Активност бр. 17: Намалување на фугитивните емисии од воздушна ерозија на одлагалиштата за јаловина (се спојува со Активност 2.)

Опис:

За намалување на емисијата на прашина како резултат на воздушна ерозија на одлагалиштата за јаловина во рудникот се предвидува во сушните периоди на годината да се врши прскање на истите со раствор на вода и адитиви.

Предвидена дата на почеток на реализацијата:

2013 година

Предвидена дата на завршување на активноста:

Активноста е континуирана до периодот на користење на рудникот

Вредност на емисиите до и за време на реализацијата:

- Систем за ископ на јаловина во ПЕ Рудник Суводол од 72 μ/m^3 до 93 μ/m^3
 - Ископ на јаловина во ПЕ Рудник Брод Гнеотино од 69 μ/m^3 до 88 μ/m^3

Вредности на емисиите по реализација на активноста (Услови):

Непознато. Планирано е да се продолжи со мерења на истите мерни места (како пред започнување со активноста) заради споредба и определување на ефикасноста на активноста.

Влијание врз ефикасноста (Промени во потрошувачката на енергија, вода и суровини):

Нема

Мониторинг:

Параметар	Медиум	Метода	Зачестеност
TSP и PM10	Амбиентен воздух	Гравиметриска МКС EN 12341:2014	Еднаш годишно во сув период

Извештаи од мониторингот (Опишете ја содржината на извештајот и предложете фреквенција на известување):

Извештај за утврдување на концентрацијата на прашина во амбиентен воздух

Вредност на инвестицијата:

100.000 EUR

Активност бр. 18: Набавка на 3 имисиски мерни станици (ЗАВРШЕНА)			
Опис: Заради континуирано следење на квалитетот на амбиентниот воздух во околината на инсталацијата предвидено е да се набават 3 мониторинг станици, кои ќе бидат фиксни и поставени на претходно определени места			
Предвидена дата на почеток на реализацијата: 2012 година 2013 година 2014 година			
Предвидена дата на завршување на активноста: 2012 година 2015 година 2015 година			
Вредност на емисиите до и за време на реализацијата: Како и до сега. Активноста ќе овозможи континуирано следење на емисиите.			
Вредности на емисиите по реализација на активноста (Услови): Како и до сега. Активноста ќе овозможи континуирано следење на емисиите.			
Влијание врз ефикасноста (Промени во потрошувачката на енергија, вода и суровини): Нема			
Мониторинг:			
Параметар	Медиум	Метода	Зачестеност
NOx	Амбиентен Воздух		Континуирано
SOx	Амбиентен Воздух		Континуирано
PM 10	Амбиентен Воздух		Континуирано
Извештаи од мониторингот (Опишете ја содржината на извештајот и предложете фреквенција на известување): Месечни извештаи			
Вредност на инвестицијата: 2012 година – 50.000 EUR 2015 година – 50.000 EUR 2015 година – 50.000 EUR			

Активност бр. 19: Набавка и монтажа на автоматски систем за континуиран мониторинг на емисиите од двата главни испусти (оџаци) на РЕК Битола

Опис:

Предвидена е набавка на автоматски системи за континуирано мерење на емисиите на загадувачките супстанции NO_x, SO_x и прашина од двата главни испуста (оџаци) на термоелектраната, односно од трите блока

Предвидена дата на почеток на реализацијата:

01.01.2013

Предвидена дата на завршување на активноста:

31.12.2025

Вредност на емисиите до и за време на реализацијата:

За блок 2 и 3: SO₂ – 2300 mg/m³, NO_x – 180 mg/m³За Блок 1: SO₂ – 2500 mg/m³, NO_x – 250 mg/m³

Вредности на емисиите по реализација на активноста (Услови):

Како и до сега. Активноста ќе овозможи континуирано следење на емисиите.

Влијание врз ефикасноста (Промена во потрошувачката на енергија, вода и суровини):

Нема

Мониторинг:

Параметар	Медиум	Метода	Зачестеност
NO _x ,	Воздух	МКС ISO 10849:2008, МКС EN 14792:2009	Континуирано
SO _x	Воздух	МКС ISO 7935:2008, МКС EN 14791:2007	Континуирано
Прашина	Воздух	МКС ISO 9096:2008	Континуирано

Извештаи од мониторингот (Опишете ја содржината на извештајот и предложете фреквенција на известување):

Месечни извештаи

Вредност на инвестицијата:

200,000 ЕУР

Активност бр. 20: Намалување на SO_x и прашина

Опис:

За избор на оптимално техничко решение (постапка) за десулфуризација имајќи ги во предвид сите фактори на влијание изработена е: „Физибилити студија за модернизација и ревитализација на РЕК Битола III фаза – намалување на SO_x и прашина“.

Согласно студијата предвидено е реализацијата да се одвива во две фази:

I фаза - намалување на прашина, реконструкција на електростатски филтри и замена на вентилатори и канали за димни гасови (21.000.000€)

II фаза – намалување на SO_x, изградба на постројка за десулфуризација, (122.000.000€)

Предвидена дата на почеток на реализацијата:

2017 год.

Предвидена дата на завршување на активноста:

I фаза - намалување на прашина, реконструкција на електростатски филтри и замена на вентилатори и канали за димни гасови – 31.12.2025

II фаза – намалување на SO_x, изградба на постројка за десулфуризација – 31.12.2026

Вредност на емисиите до и за време на реализацијата:

SO ₂ – 2600 mg/m ³ , NO _x – 160 mg/m ³ , прашина 220 mg/m ³			
Вредности на емисиите по реализација на активноста (Услови):			
Година на имплементација	SO _x во mg/Nm ³	NO _x во mg/Nm ³	Прав во mg/Nm ³
2018	400	500	50
2023	400	200	50
2026	200	200	20
Влијание врз ефикасноста (Промени во потрошувачката на енергија, вода и суровини):Нема			
Мониторинг:			
Параметар	Медиум	Метода	Зачестеност
NO _x	воздух	МКС ISO 10849:2008, МКС EN 14792:2009	континуирано
SO ₂ ,		МКС ISO 7935:2008, МКС EN 14791:2007	
прашина,		МКС ISO 9096:2008	
Извештаи од мониторингот (Опишете ја содржината на извештајот и предложете фреквенција на известување):			
Вредност на инвестицијата: 145.000.000 EUR			

Активност бр. 21: Спречување на распрашување на депонијата за пепел			
Опис: Изработка на земјени насипи (касети), третирање со вода и адитив (поливинил ацетат), покривање со земја, поставување на гео-мрежа, поставување на хумусен материјал по што следи биолошка рекултивација.			
Предвидена дата на почеток на реализацијата: 2017			
Предвидена дата на завршување на активноста: - Изработка на заштитен појас и затворање на касетата за пепел со јаловина, според важечки проект за одлагање на пепел – ЗАВРШЕНА - Систем за прскање на одлагалиштето за пепел со вода и адитив - ЗАВРШЕНА - Изработка на канал за одводнување околу одлагалиштето за пепел и таложник според проектот за одлагање на пепел – 31.12.2024			
Вредност на емисиите до и за време на реализацијата: /			
Вредности на емисиите по реализација на активноста (Услови): Планирано е да се вршат периодични мерења на повеќе контролни места			
Влијание врз ефикасноста (Промени во потрошувачката на енергија, вода и суровини): Нема			
Мониторинг:			
Параметар	Медиум	Метода	Зачестеност
PM10	Амбиентен воздух	Гравиметриска МКС EN 12341:2014	Еднаш годишно во сув период

Извештаи од мониторингот (Опишете ја содржината на извештајот и предложете фреквенција на известување):

Извештај за утврдување на концентрацијата на прашина во амбиентен воздух
--

Вредност на инвестицијата:

2.100.000 EUR
----

10 Договор за промени во пишана форма

- 10.1 Кога својството “или како што е друго договорено напишено” се користи во услов од дозволата, операторот ќе бара таков договор на следниот начин:
- 10.1.1 Операторот ќе и даде на Надлежниот орган писмено известување за деталите на предложената промена, означувајќи го релевантниот(те) дел(ови) од оваа дозвола: и
  - 10.1.2 Ваквото известување ќе вклучува проценка на можните влијанија на предложената промена (вклучувајќи создавање отпад) како ризик за животната средина од страна на инсталацијата за која се издава дозволата.
- 10.2 Секоја промена предложена според условот 10.1.1 и договорена писмено со Надлежниот орган, може да се имплементира само откако операторот му даде на Надлежниот орган претходно писмено известување за датата на имплементација на промената. Почнувајќи од тој датум, операторот ќе ја управува инсталацијата согласно таа промена и за секој релевантен документ што се однесува на тоа, дозволата ќе мора да се дополнува.

Додаток 1

Писмена потврда за известувања

Овој Додаток ги прикажува информациите што операторот треба да ги достави до Надлежниот орган за да го задоволи условот 5.1.2 од оваа дозвола.

Мерните единици користени во податоците прикажани во делот А и Б треба да бидат соодветни на условите на емисијата. Онаму каде што е можно, да се направи споредба на реалната емисија и дозволените граници на емисија.

Ако некоја информација се смета за деловно доверлива, треба да биде одделена од оние што не се доверливи, поднесена на одделен лист заедно со барање за комерцијална доверливост во согласност со Законот за животна средина.

Потврдата треба да содржи:

Дел А

- Име на операторот.
- Број на дозвола.
- Локација на инсталацијата.
- Датум на доставување на податоци.
- Време, датум и локација на емисијата.
- Карактеристики и детали на емитираната(ите) супстанција(и), треба да вклучува :
  - Најдобра проценка на количината или интензитетот на емисија, и времето кога се случила емисијата.
  - Медиум на животната средина на кој што се однесува емисијата.
  - Превземени или планирани мерки за стопирање на емисијата.

Дел Б

- Други попрецизни податоци за предметот известен во Делот А
- Превземени или планирани мерки за спречување за повторно појавување на истиот проблем.
- Превземени или планирани мерки за исправување, лимитирање или спречување на загадувањето или штетата на животната средина што може да се случи како резултат на емисијата.
- Датуми на сите известувања од Делот А за време на претходните 24 месеци.
- Име Пошта.....
- Потпис Датум
- Изјава дека потпишаниот е овластен да потпишува во име на операторот.

Додаток 2

Извештаи за податоците од мониторингот

Параметрите за кои извештаите ќе бидат направени, согласно условите 4.1.2 од оваа дозвола, се наведени подолу.

Табела Д 2.1: Извештаи за податоците од мониторингот			
Параметар	Точка на емисија	Период за давање извештаи	Почеток на периодот
SO _x (како SO ₂)	A1/A2	Континуирано * (1 X месечно)	Од денот на издавање на Дозволата*
NO _x (како NO ₂)	A1/A2	Континуирано * (1 X месечно)	Од денот на издавање на Дозволата*
CO	A1/A2	Континуирано * (1 X месечно)	Од денот на издавање на Дозволата*
Прашина	A1/A2	Континуирано * (1 X месечно)	Од денот на издавање на Дозволата*
HCl	A1/A2	Периодично (4 X годишно)	Од денот на издавање на Дозволата
HF	A1/A2	Периодично (4 X месечно)	Од денот на издавање на Дозволата
Hg	A1/A2	Периодично (4 X месечно)	Од денот на издавање на Дозволата
Метали и металоиди, освен жива (As, Cd, Co, Cr, Cu, Mn, Ni, Pb, Sb, Se, Tl, V, Zn)	A1/A2	Периодично (1 X годишно)	Од денот на издавање на Дозволата
pH	W 1	Месечно	Од денот на издавање на Дозволата
Температура	W 1	Месечно	Од денот на издавање на Дозволата
Токсичност	W 1	Месечно	Од денот на издавање на Дозволата
Сув остаток (105 °C)	W 1	Месечно	Од денот на издавање на Дозволата

ТОС	W 1	Месечно	Од денот на издавање на Дозволата
ХПК	W 1	Месечно	Од денот на издавање на Дозволата
N-NO ₃	W 1	Месечно	Од денот на издавање на Дозволата
N _{tot}	W 1	Месечно	Од денот на издавање на Дозволата
Cr	W 1	Месечно	Од денот на издавање на Дозволата
Cu	W 1	Месечно	Од денот на издавање на Дозволата
Pb	W 1	Месечно	Од денот на издавање на Дозволата
Ni	W 1	Месечно	Од денот на издавање на Дозволата
Cd	W 1	Месечно	Од денот на издавање на Дозволата
Mn	W 1	Месечно	Од денот на издавање на Дозволата
NH ₄ ⁺	W 1	Месечно	Од денот на издавање на Дозволата
Масла и лубриканти	W 1	Месечно	Од денот на издавање на Дозволата
Феноли	W 1	Месечно	Од денот на издавање на Дозволата

* Согласно услов 2.10.10. од оваа Дозвола, во периодот до исполнување на Активноста 19 од Оперативниот план (Набавка и монтажа на автоматски систем на мониторинг на емисиите од двата главни испусти/оџаци, A1 и A2), за назначените параметри Операторот ќе врши мерења еднаш месечно од испустите A1 и A2 во воздух, а резултатите/извештајот ќе го достави до Надлежниот орган квартално.

Табела Д 2.2: Извештаи за податоците од мониторингот		
Извештај	Фреквенција на извештајот	Датум на поднесување на извештајот
Годишен Извештај за Животна Средина (АЕР)	Годишно	До 31-ви март секоја година
Евиденција на инциденти	Како што се случуваат	Во рок од 5 (пет) дена од инцидентот.
Мониторинг на квалитетот на отпадната вода	Квартално	10 (десет) дена од истекот на тромесечието за кое е поднесен извештај
Мониторинг на квалитетот на подземната вода	Годишно	10 (десет) дена од истекот на тромесечието за кое е поднесен извештај
Мониторинг на воздухот	Квартално	10 (десет) дена од истекот на тромесечието за кое е поднесен извештај
Додаток на цели и задачи за животна средина	На секои 5 години, со годишно ревидирање	3 (три) месеци пред започнување на развојот

АД Електрани на Северна Македонија, Скопје – Подружница РЕК Битола

А-Дозвола за усогласување со оперативен план - Закон за животна средина

Додаток 3 - Листа на видови отпад (Сл. Весник на РСМ бр. 100/2005)

Ред. бр.	Шифра						Оп. отп	Вид на отпад	Потекло на создаден отпад	Постапување со отпад							
										Сопствено депонирање		Времено складирање		Понатамошно постапување			
										t	m ³	t	m ³	t	m ³	Озн.	
1	2						3	4	5	6		7		8			
1/2	1	0	0	1	0	2		Лебдечка пепел	Согорување на јаглен	1574735				1574735			D1
2/2	1	7	0	4	0	5		Отпадно железо	Од ремонт			4200		4200			
3/2	1	6	0	6	0	1	*	Оловни акумулатори	Од возила			2					D15
4/2	0	8	0	3	1	7	*	Отпадни тонери	Од печатари			210 парч		210 парч			D15
5/2	1	3	0	2	0	6	*	Отпадни масла	Од возила			2.3		2.3			D15
6/2	1	3	0	3	1	0	*	Други масла	Од трансформатори			0.6		0.6			D15
7/2	1	3	0	1	1	3	*	Други масла	Хидраулични масла			0.5		0.5			D15
8/2	1	3	0	8	9	9	*	Други масла	Редукторски масла			0.4		0.4			D15
9/2	1	6	0	1	9	9		Отпадни траки	При замена на дотраени траки			600		600			D15
10/2	1	6	0	1	0	3		Отпадни гуми	При замена од возила			210 парч		210 парч.			D15
11/2	1	7	0	4	1	1		Отпадни кабли	При замена			20		20			D15
12/2	1	7	0	4	0	2		Отпаден алуминиум	Замена на оштетен			0.3		0.3			D15
13/2	1	6	0	1	0	6		Искористени возила	Дотраени возила			50		50			D15
14/2	1	9	1	2	0	1		Отпадна хартија	Со тековна работа			1		1			D15
15/2	1	9	0	9	0	3		Мил од декарбонизација	Со тековна работа			2					ХПВ
16/2	1	9	0	9	0	6		Мил од регенерација на јонски изменувачи	Со тековна работа			1					ХПВ
17/2	2	0	0	3	0	1		Комунален отпад	Со тековна работа			300		300			Договор
18/2	2	0	0	1	3	9		Пет амбалажа	Со тековна работа			1		1			

19/2	1	6	0	2	1	4		Електронски отпад	Со тековна работа			0.65				
20/2	1	5	0	1	0	4		Метални буриња	Со тековна работа			100 парч.				
21/2	1	5	0	1	0	2		Пластични буриња	Со тековна работа			40 парч.				
22/2	1	5	0	1	0	3		Пакување од дрво	Со тековна работа			4				
23/2	1	6	0	6	0	5		Отпадни други батерии	Со тековна работа			0.2				
24/2	1	6	1	1	0	6		Огноотпорен материјал	Од ремонти	7						
25/2	1	5	0	2	0	3		Крпи-пуцвал	Со тековна работа			0.1				
26/2	2	0	0	1	0	2		Стакло	При замена			0.2				

Додаток 4

Мониторинг на подземни води во сите пиезометри и бунари дефинирани во Барањето

Табела Д 4. Мониторинг на подземни води		
Параметар	Фреквенција на мониторинг	Метод/Техника на анализа
рН	Годишно	рН електрода/метар
Тврдина	Годишно	Стандардна метода
Вкупно јаглеводороди	Годишно	Стандардна метода

Додаток 5

Доставени забелешки/коментари по однос на Драфт-Дозволата за усогласување со оперативен план

КОМЕНТАРИ		
Засегнатата страна; (Услов/Активност/стр.)	Коментар од Засегнатата страна	Коментар од МЖСПП
<p>ЕКО-СВЕСТ</p> <p>Услов 1.2</p> <p>Стр. 16 - Табела 1.1.2</p>	<p>Иако се прикажани на картата на следната страница, координатите на рудниците и на депонијата и во табелата треба да бидат во формат на повеќе координатни точки што ја опишуваат целата површина на која што е дозволена наведената активност. Една координатна точка не е доволна за да се опишат рамките на локацијата.</p>	<p>Во Прилог 1 од Правилникот за постапката за добивање на А-ИЕД (СВ на РСМ, бр. 04/06, 13.01.2006) е приложен темплејтот на Барањето за добивање на Дозвола. Во првото поглавје од Барањето, точка 1.2- Информации за инсталацијата, од Операторот се бара да достави мапа на локацијата со географска положба и јасно назначени граници на инсталацијата, односно координати на локацијата според Националниот координатен систем (Исток, Север).</p> <p>Согласно темплејтот, доставената информација ги задоволува барањата.</p>
<p>ЕКО-СВЕСТ</p> <p>Услов 2.1.2</p> <p>СУЖС треба да содржи, како минимум, елементи наведени во условите xx до xx</p> <p>Стр. 19</p>	<p>Кои се овие услови?</p>	<p>Имајќи во предвид дека се работи за драфт-верзија на Дозволата, конечното нумерирање на условите ќе биде дефинирана во конечната верзија на истата.</p>
<p>ЕКО-СВЕСТ</p> <p>Услов 8.2</p> <p>Извештаите од извршениот мониторинг треба да се направат достапни на барање на належниот орган.</p> <p>Стр. 52</p>	<p>Со оглед на моменталната ситуација со квалитетот на амбиентниот воздух во Пелагонискиот регион, како и со статусот на инвестициите за контрола на загадувањето (филтри, десулфуризација), податоците од мониторингот на амбиентниот воздух треба да бидат јавно достапни во реално време. Целта на следењето на квалитетот на амбиентниот воздух во најблиските населени места е да се обезбеди навремено информирање и максимална заштита на локалното население и на животната средина и ова може да се постигне само со навремена достапност на податоците. Со оглед на тоа што овие мерни станици се придржуваат на граничните вредности од Законот за квалитет на амбиентниот воздух, и начинот на кој се споделуваат информациите треба да придонесува кон исполнување целите од тој Закон.</p>	<p>РЕК Битола постапува согласно Законот за амбиентален воздух (членовите 47, 51, 52) како и Законот за животна средина (член 36 став 5, член 40, член 40-2 став 5, член 41 став 4, член 42 став 4). Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина го воспоставува и управува со единствениот информативен систем за квалитетот на амбиентниот воздух кој е дел на севкупниот информативниот систем за животната средина односно Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, преку Македонскиот информативен центар за животна средина, изготвува и објавува годишни извештаи за емисии, годишни извештаи за квалитетот на амбиентниот воздух и периодични извештаи за имплементирање на обврските од законот за квалитет на воздух.</p>

<p>ЕКО-СВЕСТ</p> <p>Оперативен план - Активност бр. 1:</p> <p>Спречување на распрашување на депонијата за пепел - Мониторинг еднаш годишно во сув период</p> <p>Стр. 53</p>	<p>Емисиите на прашина од депонијата за пепел се директно зависни и од брзината и насоката на ветрот, во текот на годината има различни временски услови коишто различно може да влијаат на фугитивните емисии, но исто така има и различен обем на работа на инсталацијата во различни периоди на годината. Поради ова, емисиите треба да се следат континуирано за реално да се оцени ефикасноста на преземените мерки за спречување на распрашувањето. Исто така, на овој начин може да се направи моделирање на дисперзијата на прашина и да се оптимизираат и други активности како што рекултивацијата на ваквите површини.</p>	<p>Начинот на справување со дифузните емисии, односно условите за намалување на истите се опишани во условот 6.2 во Дозволата.</p> <p>Условот 8 од оваа Дозвола укажува на обврската на операторот да врши континуиран мониторинг на квалитетот на амбиенталниот воздух (PM₁₀, SO₂, NO₂) на утврдени точки на следење.</p>
<p>ЕКО-СВЕСТ</p> <p>Оперативен план - Активност бр. 2:</p> <p>Рекултивација на површинскиот коп и одлагалишта за јаловина и депонијата за пепел</p> <p>Стр. 54</p>	<p>Треба јасно да биде нагласено дека садниците треба да бидат најмалку петгодишни, затоа што досегашното пошумување со едногодишни садници ќе има ефект на намалување на емисиите дури по 10+ години. Истовремено, на овој начин ќе се зголеми и степенот на успешност на пошумувањето со тоа што поголем дел од садниците ќе преживеат. Локациите на кои се врши рекултивација може да се приоритизираат согласно правилно континуирано мерење на емисиите во рудниците, одлагалиштата и депонијата за пепел со ќе има дополнителен позитивен ефект од пошумувањето.</p>	<p>Веќе е дефинирано во Барањето/Дополнувањето на барањето за издавање на дозвола</p>
<p>ЕКО-СВЕСТ</p> <p>Оперативен план - Активност бр. 4:</p> <p>Оформување на заштитна зона со високо стеблеста шума</p> <p>Стр. 56</p>	<p>Исто како и претходниот коментар.</p>	<p>Одговорено</p>
<p>ЕКО-СВЕСТ</p> <p>Оперативен план - Активност бр. 6: Изградба на заштитен базен за буриња со употребено моторно масло за прочистување</p>	<p>Како што е наведено и во текстот, складирањето на бурињата со моторни масла е несоодветно, и како такво има голем ризик од истекувања и загадување на околната почва и/или подземни води. Оваа активност не е од превентивен карактер, туку е дел од систем за управување со отпадни моторни масла коишто имаат голем потенцијал на</p>	<p>Во условите 2.5 и 2.6 опфатено е управувањето со отпад како и преработката, одлагањето и депонирањето на отпад.</p>

<p>Нема потреба од определување на емисии. Активноста е од превентивен карактер.</p> <p>Стр. 58</p>	<p>загадување на околината. Соодветно на ова, треба да има некакво следење на ефикасноста на преземената мерка во форма на извештај каде што ќе се наведат бројот и количината на евентуални истекувања и нивниот контакт со животната средина.</p>	<p>Условот 2.8 се однесува на спречување и контрола на несакани дејствија. Операторот, согласно условите во Дозволата, ќе ги спречи и ограничи последиците од несаканите дејствија, онака како што е опишано во условите.</p>
<p>ЕКО-СВЕСТ</p> <p>Оперативен план - Активност бр. 7: Намалување на самоzapалување на одлагалиштето за јаглен и друг заостанат неискористен јаглен во ПК</p> <p>Стр. 59</p>	<p>Треба годишно да се известуваат бројот на самоzapалувања и нивното времетраење за да се процени нивното влијание врз околината и за да се оцени ефикасноста на мерката.</p>	<p>Условот 2.8 се однесува на спречување и контрола на несакани дејствија. Операторот, согласно условите во Дозволата, ќе ги спречи и ограничи последиците од несаканите дејствија, онака како што е опишано во условите.</p>
<p>ЕКО-СВЕСТ</p> <p>Оперативен план - Активност бр. 8: Намалување на фугитивна емисија на јагленова прашина во одлагалиштето за јаглен, надбункерски дел и дробилична постројка во согласност со изработениот проект. Мониторинг еднаш годишно во сув период</p> <p>Стр. 60 и 61</p>	<p>Исто како и за депонијата за пепел, емисиите на прашина се директно зависни и од брзината и насоката на ветрот и тие треба да се следат континуирано за реално да се оцени ефикасноста на преземените мерки за спречување на фугитивните емисии.</p>	<p>Одговорено.</p>
<p>ЕКО-СВЕСТ</p> <p>Оперативен план - Активност бр.15: Ревитализација и модернизација на парните котли (ЗАВРШЕНА)</p> <p>Стр. 68</p>	<p>Работата на Блокот I е во тек и со тоа оваа активност не е завршена. Во делот предвидена дата на завршување треба да стои датумот кога се очекува да заврши активността наместо да пишува „во тек “.</p>	<p>Одговорено.</p>
<p>ЕКО-СВЕСТ</p> <p>Оперативен план - Активност бр. 16: Намалување на</p>	<p>Исто како и погоре, емисиите на прашина се директно зависни и од брзината и насоката на ветрот и тие треба да се следат континуирано за реално да се оцени</p>	<p>Одговорено.</p>

<p>фугитивните емисии на прашина од движење на возилата и механизацијата по пристапните патишта во рудникот Мониторинг еднаш годишно во сув период</p> <p>Стр. 69</p>	<p>ефикасноста на преземените мерки за спречување на фугитивните емисии.</p>	
<p>ЕКО-СВЕСТ</p> <p>Оперативен план - Активност бр. 17: Намалување на фугитивните емисии од воздушна ерозија на одлагалиштата за јаловина (се спојува со Активност 2.) Мониторинг еднаш годишно во сув период</p> <p>Стр. 70</p>	<p>Нејасно е зошто се спојува со Активност 2 затоа што се две сосема различни активности.</p> <p>Исто како и погоре, емисиите на прашина се директно зависни и од брзината и насоката на ветрот и тие треба да се следат континуирано за реално да се оцени ефикасноста на преземените мерки за спречување на фугитивните емисии.</p>	<p>Предложената мерка не е издржлива, очекуваните резултати по однос на намалувањето на фугитивните емисии од воздушна ерозија на одлагалиштата за јаловина може да се реализираат преку Активноста 2 од Оперативниот план.</p> <p>По однос на фугитивните емисии на прашина, одговорено.</p>
<p>ЕКО-СВЕСТ</p> <p>Оперативен план - Активност бр. 18: Набавка на 3 имисиски мерни станици</p> <p>Стр. 71</p>	<p>Покрај месечните извештаи, активноста треба да се прошири на воспоставување систем со кој информациите ќе бидат јавно достапни во реално време. Со оглед на моменталната ситуација со квалитетот на амбиентниот воздух во Пелагонискиот регион, како и со статусот на инвестициите за контрола на загадувањето (филтри, десулфуризација), податоците од мониторингот на амбиентниот воздух треба да бидат јавно достапни во реално време. Целта на следењето на квалитетот на амбиентниот воздух во најблиските населени места е да се обезбеди навремено информирање и максимална заштита на локалното население и на животната средина и ова може да се постигне само со навремена достапност на податоците. Со оглед на тоа што овие мерни станици се придржуваат на граничните вредности од Законот за квалитет на амбиентниот воздух, и начинот на кој се споделуваат информациите треба да придонесува кон исполнување целите од тој Закон.</p>	<p>РЕК Битола постапува согласно Законот за амбиентален воздух (членовите 47, 51, 52) како и Законот за животна средина (член 36 став 5, член 40, член 40-2 став 5, член 41 став 4, член 42 став 4). Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина го воспоставува и управува со единствениот информативен систем за квалитетот на амбиентниот воздух кој е дел на севкупниот информативниот систем за животната средина односно Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, преку Македонскиот информативен центар за животна средина, изготвува и објавува годишни извештаи за емисии, годишни извештаи за квалитетот на амбиентниот воздух и периодични извештаи за имплементирање на обврските од Законот за квалитет на воздух и Законот за животна средина.</p>

<p>ЕКО-СВЕСТ</p> <p>Оперативен план - Активност бр. 19: Набавка и монтажа на автоматски систем за континуиран мониторинг на емисиите од двата главни испусти (оџаци) на РЕК Битола</p> <p>Стр. 72</p>	<p>Како и погоре, „во тек “не означува ни датум на почеток и на завршување на активноста.</p> <p>Дополнително, според последните достапни информации, ниту еден од блоковите нема континуиран мониторинг на емисиите, така што завршувањето „до крај на 2013 г. “за блоковите 2 и 3 треба да се промени во реалниот датум за завршување на активноста.</p> <p>Со оглед на тоа што овој систем требаше одамна да е инсталиран, се препорачува датумот за завршување да се постави најдоцна до средината на годинава (30.06.2020 г.).</p>	<p>Барањето деломично се прифаќа. Постапено.</p>
<p>ЕКО-СВЕСТ</p> <p>Оперативен план - Активност бр. 21: Спречување на распрашување на депонијата за пепел - Изработка на заштитен појас и затворање на касетата за пепел со јаловина, според важечки проект за одлагање на пепел – 31.12.2019 Мониторинг еднаш годишно во сув период</p> <p>Стр. 74</p>	<p>Да се наведе соодветен датум согласно сегашната ситуација затоа што овој датум е веќе одминат. Доколку пак активноста е веќе завршена, да се тргне датумот.</p> <p>Исто како и погоре, емисиите на прашина се директно зависни и од брзината и насоката на ветрот и тие треба да се следат континуирано за реално да се оцени ефикасноста на преземените мерки за спречување на емисиите.</p>	<p>Драфт верзија на дозволата, нумерирањето се средува на крај.</p>
<p>Фронт 21/42</p> <p>Коментар 1</p>	<p>Процедурални пропусти во однос на објавувањето на Нацрт А – Дозволата за усогласување со оперативен план:</p> <p>1.1. Барање -> на соодветен начин да се објави Нацрт Дозволата за усогласување со оперативен план (во веб-страната на МЖСПП нема соопштение за објава)</p> <p>1.2. Барање -> дополнителен рок од 30 дена за консултации со јавноста поради тоа што дадениот рок за консултации ги опфаќа новогодишните и божиќните празници.</p>	<p>Објавата е спроведена на соодветен начин кој што е дефиниран во Законот за животна средина и соодветните подзаконски акти. Наиме, Нацрт А-Дозволата за усогласување со оперативен план е објавена во дневните весници Н.Македонија и Коха на 21.12.2019, согласно ЗЖС, член 107/3 и Правилникот за добивање на А-ИЕД, член 14. Објавата содржи податоци за Инсталацијата и видот на индустријската активност и упатува каде засегањат јавноста може да добие информации по однос на Нацрт Дозволата (web-страната на МЖСПП и е-маил адреса), како и во рок од 14 дена од денот на</p>

	<p>1.3. Друго -> одржување на јавна расправа</p>	<p>објавата засегнатата јавност има право да достави мислења и коментари во писмена форма.</p> <p>Во постапката за добивање на ИСКЗ-Дозволи, објавата за апликација и нацрт-дозвола во дневните весници не се соопштува на web-страната на МЖСПП, согласно законот единствената обврска е објава на најмалку еден дневен весник достапен на целата територија на државата, со опис на индустриската активност и каде засегнатата јавност може да добие информации по однос на истата.</p> <p>Сдржината на коментрот се совпаѓа со Правилникот за содржината на објавата на известувањето за намерата за спроведување на проект, на Решението за потребата од оцена на влијанието на проектот врз животната средина, на студијата за оцена на влијанието на проектот врз животната средина, на извештајот за соодветноста на студијата за оцена на влијанието на проектот врз животната средина и на решението со кое се дава согласност или се одбива спроведувањето на проектот, како и начин на консултирање на јавноста (СВ на РСМ, бр. 33/06 од 20.03.2006). Постапката е дел од спроведувањето на оценката за влијаније врз животната средина.</p> <p>Барање 1.2 - на 02.01.2020 во МЖСПП, од Ваша страна веќе беа доставени коментари по однос на Нацрт Дозволата за усогласување со оперативен план за предметната инсталација.</p> <p>1.3 Друго. Јавната расправа се одржа на 10.01.2020, во општина Новаци, и согласно процедурата за издавање на ИСКЗ дозволи се организираше од страна на Операторот во координација со општината на чија територија се наоѓа Инсталацијата. Операторот преку е-маил достави покана/известување до засегнатата јавност со детални податоци по однос на датумот, времето и локацијата на одржување на јавната расправа.</p>
<p>Фронт 21/42 Коментар 2</p>	<p>Пречекорување на роковите за издавање на ДУОП</p>	<p>Пролонгирањето на рокот за усогласување со националното законодавство по однос на индустриското загадување, РЕК-Битола го доби согласно Законот за Животна средина</p>

		<p>и усвоениот Национален план за намалување на емисиите (НПНЕ). Согласно законот, доколку Операторот на постоечката Инсталација не успее да се хармонизира со одредбите за индустриско загадување до 01.04.2014, со Одлука на Влада има право на пролонгирање на рокот, не подолго од 01.04.2019. Додатно пролонгирање на роковите за имплементација на регулативата, ГСП добија согласно Одлуката на Министерскиот совет на енергетската заедница донесена на 24 октомври 2013 во Белград. Владата на РСМ на 170та седница одржана на 30.11.2013 ја усвои Одлуката, со која РСМ, како договорна страна, се обврзува да постигне намалување на емисиите преку НПНЕ со точно дефинирани рокови, односно заклучно до 31.12.2026.</p> <p>Службен Весник бр. 89/2022 – Закон за изменување и дополнување на законот за животна средина. (Член 30)</p>
<p>Фронт 21/42</p> <p>Коментар 3</p> <p>3.1. Услов 7 стр. 51</p> <p>3.2. Услов 2.1. стр. 19</p> <p>3.3. Се споменува дополнет ОП стр. 28, 31, 41, 45, 47</p> <p>3.4. Оперативен План Активност бр. 10 стр. 63</p>	<p>Пропусти и нејаснотии во однос на содржината на Нацрт А-дозволата за усогласување со оперативен план:</p> <p>3.1. Услов 7 од Нацрт А-Дозволата за усогласување со оперативен план носи наслов: Услови различни од нормални работни услови, како што е стартувањето, исклучувањето и моменталните запирања на работењето. Додека во Правилникот за постапката за добивање на дозвола со оперативен план, под услов 7 стои: Пренос до пречистителна станица за отпадни води. Останува нејасно, на кој начин е разгледувана и разработена точката во однос на Пренос до пречистителна станица.</p> <p>3.2. Страна 19, услов 2.1.2. е наведено: СУЖС треба да содржи, како, минимум, елементи наведени во условите xxx. Не е јасно, поради кои причини не се точно наведени условите, наместо тоа истите се обележани со xxx и означени.</p> <p>3.3. Во Нацрт-А Дозволата за усогласување со оперативен план (стр. 28, 31, 41, 45, 47) се споменува дополнет оперативен план доставен до МЖСПП на 08.02.2018, за кој</p>	<p>3.1. Наведениот услов од темплејтот за ДУОП (7.Пренос до пречистителна станица за отпадни води) е неапликативен за оваа Дозвола, нема пренос на отпадни води до пречистителна станица надвор од границите на Инсталацијата.</p> <p>3.2. Имајќи во предвид дека се работи за драфт-верзија на Дозволата, конечното нумерирање на условите ќе биде дефинирана во конечната верзија на истата.</p> <p>3.3. Оперативниот план е дел од Дозвола за усогласување со оперативен план, према тоа со самата објава на Нацрт А-ДУОП и оперативниот план е објавен.</p> <p>3.4. Активноста бр. 10 од Оперативниот план со наслов: Намалување на емисија на прашина со кондиционирање на излезните гасови од котелот, се брише со образложение дека станува дел од Активност бр. 20 – Фаза I - намалување на прашина, реконструкција на електростатски филтри и замена на вентилатори и канали за димни гасови</p>

	<p>посочуваме дека не е објавен на интернет страницата на МЖСПП.</p> <p>3.4. На стр. 63 Под Активност бр. 10 од Оперативниот план, кој гласи: Намалување на емисија на прашина со кондиционирање на излезните гасови од котелот, е наведено дека ова активност се брише, без образложение за причините, односно на што се должи ваквата одлука.</p> <p>3.5 ???</p>	
<p>Фронт 21/42</p> <p>Коментар 4</p>	<p>Неусогласеност на издавањето на А-Дозволата за усогласување со оперативен план со Нацрт Стратегијата за развој на енергетиката во РСМ до 2024</p> <ul style="list-style-type: none"> - да се пристапи кон затварање на инсталацијата - намалување на работни сати	<p>Службен Весник бр. 89/2022 Закон за изменување и дополнување на законот за животна средина. (Член 30)</p>